

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: Dr. TAVASZY SÁNDOR

1933. VII. évfolyam

TARTALOMJEGYZÉK

Vezércikkek.

Mit követel tőlünk az újesztendő (T. S.)	1
Lázás és beteg társadalmunk (T. S.)	13
Marx Károly (Ts.)	25
Húsvéti ünnepi konceptus (Dr. Imre Lajos)	37
Az új Németbirodalom (T. S.)	49
Pünkösztünnepi konceptus (Dr. Imre L.)	61
A műveltség katasztrófális zuhanása (T. S.)	73
A reformáció tegnap és ma (T. S.)	85
Gondok között	98
Karácsonyi ünnepi konceptus (Dr. Imre L.)	109

Egyéb cikkek, nagyobb közlemények.

Kicsoda maradhat meg? (H. J.)	2
Vallás és világnézet (Csiszár Lajos)	15
Lelkészyomor (Bödi Mihály)	21
A Budapesti Ref. Theol. Akadémia tanári karának tiltakozása	33
Kikre számítunk? (Dr. Makkai Sándor)	38
A kálvinizmus felekezeti missziója (Dr. Nagy Géza)	62
Nagy Károly lelkiakata (Császár Károly)	74
A predestinatio és imádságom (Borbáth D.)	86
A kalotaszegi néprajzi muzeum megnyitása	91
Néhány szó az imádkozásról (Thurneysen)	98
Kiáltó szó (T. S.)	110

Múlt és jelen.

A marxizmus mint világnézet (T. S.)	28
Középiskolánk ifjúságának képe (Finta G.)	30
A 100 éves Gusztáv Adolf egyesület (Nagy József)	33
Ifjúsági munkánk veszélye (László Dezső)	40
A megbomlott egyensúly (László Dezső)	51, 64
A két kántor (Bartha Lajos)	88
Szenci Molnár Albert utolsó életéve és halála (Herepei János)	114

Szociális kérdések.

A szovjetoroszországi munkások helyzete (Círják János)	3
A predestináció és szabadság (Dr. T. S.)	7
Az angol ker. diákmozgalom edinburghi nemzetközi missziói konferenciája (László Dezső)	9
Jegyzetek egy előadáshoz [Gondolatok] (T. S.)	33
Munkanélküliség (T. S.)	42
Népünk lelkirajza (Kese Attila)	53
Gyermekeink jövője (Földes Károly)	81
Munkanélküliség (Nits István)	91
Hullámozgás az élet és halál között (H. J.)	103
A családi élet jövője (Dr. Parádi Ferenc)	115
Levéltöredékek tusakodó lelkeknek szerkesztett leveleiből	117

Kérdések, feleletek.

Lelkészszentelés és püspökszentelés (T. S.)	13
A halottak napjának megünneplése (T. S.)	14
Vallás és világnézet (T. S.)	25

Igy szól az Úr.

Ember vetése, Isten vetése (H. J.)	27
Akinek van... akinek nincs	41
Christus Triumphator	50
Isten teljes gyógyítása (H. J.)	76
A misszió ellen vagy mellett (László D.)	77
A test lámpása a szem (Farkas Jenő)	100
Kicsiny dolgok nagy reformátorok életéből (Nagy József)	105

Egyházunk munkája.

A szászvárosi ref. árvaház árváit gondviselő tábora	42
Felhívás az Orle és Orpsz nevében (Dr. Baltazár Dezső)	53
A mi kórházunk (G. L.)	66

Ref. sajtónk égető kérdései (Horváth Jenő)	66	Sándor)	57
A nem lelkészek szolgálata (H. J.)	67	Külföldön bujdosó erdélyi diákok levelezése, Szenvedő papok, Szenvedő egyházak (Dr. Nagy G.)	103
Lélekmentés (Mózes András)	78	Van reménység (M. Nagy Ottó)	103
Ref. sajtónk kérdései (Dávid Gyula)	80	„Kálvin művelődéstörténeti jelentősége“ (Dr. Bohatec—Trócsányi)	
Egyh. kerületi közgyűlésünk (T. S.)	111	A misszió népe. Skócia és a skótok (Horváth J.)	103
Keresztyén kritika.			
A tévelygő ereje (ford. Siposs Géza)	45	A stóla ügytört. az erdélyi ref. egyházban (Dr. Dávid Gy.)	103
A liturgiai reform bukása (T. S.)	68	Nagy S. bukaresti lelkész előadásai Kolozsvárt	118
A világnézeti harc új módja (T. S.)	69		
A kommunizmus mint vád (T. S.)	69		
Lélekmentés (Fazekas S.)	112		
Learatatlan termés (László Dezső)	113		
Irodalom és művészet.			
Vásárhelyi: A család élete	36	Krónika.	
Dr. Vargha Zs.: Általános vallástörténet (T. S.)	47	Kéz a kézben	
László D.: Akarom tisztán lássatok (Bíró		(Az IKE szenior osztályának rovata minden számban.)	

KÁLVINISTA VILÁG

• SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR •

T A R T A L O M

Dr. Tavaszy Sándor: Mit követel tőlünk az újesztendő? — H. J.: „Kicsoda maradhat meg?” - SZOCIÁLIS KÉRDÉS. Czirják János: A szovjetoroszországi munkások helyzete. Dr. Tavaszy Sándor: A predestináció és szabadság. — László Dezső: Az angol keresztyén diákkongresszus edinburghi nemzetközi misszói konferenciája. — KÉZ A KÉZBEN. — KRÓNKA.

Előfizetési felhívás a „Kálvinista Világ“ új évfolyamára!!

Az erdélyi magyar református intelligencia egyetlen lapjára: a KÁLVINISTA VILÁG 1933-ik, új évfolyamára előfizetési felhívást hirdetünk. Lapunk terjedelme a régi marad, de

tekintettel a gazdasági viszonyokra, az előfizetési díjat az új évfolyamra 100 leiben állapítottuk meg.

A mi lapunk a tiszta kálvinizmus elvei alapján áll és minden kérdés megítélésében ezeket az elveket alkalmazza és azoktól el nem szakad. Ellensége minden megalkuvásnak, amely a tiszta evangéliumi igazság rovására megy.

A mi lapunk mentes minden elfogultságtól, előítélettől és kizárólagossági igénytől, mert a kálvinizmus is mentes mindezeketől. A kálvinizmus kiváltsága épen abban van, hogy úgy is mint világnézet, úgy is, mint egyház az evangéliumot annyira tisztán és elegendően hirdeti, hogy lehetségessé válik számára a világ és az élet kérdéseinek a legegységesebb szempontú és érvényű megítélése.

Kérjük lapunk régi barátait, terjesszék a Kálvinista Világot és igyekezzenek új előfizetőket gyűjteni és régi tartozásaikat kiegyenlíteni, hogy anyagi vonatkozásban is eleget tudjunk tenni kötelezettségeinknek.

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: Dr. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik minden hónapban kétszer - Előfizetési díja félévre 60 Lel. Egész évre 120 Lel
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38
Kéziratok, előfizetési díjak Ide küldendők

VII. EVFOLYAM

1933. FEBRUÁR 1.

1. SZÁM

Mit követel tőlünk az újesztendő?

Az ellenkező kérdésről: Mit kívánunk mi az új esztendőtlől? — erről éppen eleget gondolkozunk, önmagunkkal való magányos beszélgetéseinkben; eleget hallunk a mások beszédeiből. Úgy áll a dolog, hogy, amint általában több hasznunk van, ha többet foglalkozunk a velünk szemben támasztott *követelményekkel*, mint a saját *kívánságainkkal*, épenúgy több hasznunk van abból, ha azt kérdezzük, hogy *mit* követel tőlünk az új esztendő, mint abból, hogy *mit* kívánunk az új esztendőtlől? . . . Igaz, hogy torkig vagyunk már a sokféle követeléssel, amelyek naponként megnyitják házunk és lelkünk ajtóit, de végre is, lázadozás nélkül, engedelmesen meg kell adnunk magunkat annak a gondolatnak, hogy minket Isten a követelésekkel akar *ma* nevelni.

Azzal tisztában kell lennünk, hogy az új esztendő tőlünk ismét csak nagyon kellemetlen dolgokat követel. Olyanokat, amelyek nem a mi szájzúnk, nem a mi szubjektív kívánságaink szerint valók. *Először* is azt követeli, hogy nyugodjunk meg abban, hogy az a nagy köd, amelyen eddig átmentünk, ebben az új esztendőben sem fog máról-holnapra, egyszerre felszállani. Ebben az új esztendőben is tart a köd és a mi emberi számításainkra épen úgy nem támaszkodhatunk, mint a múlt esztendőben. Nem, mert ebben az esztendőben sem fogunk tovább látni, csak a következő lépésig, tehát meg kell tanulnunk végre, hogy a saját emberi számításainkon túl, vannak az életnek és a világnak olyan tényezői, amelyek nincsenek a mi hatalmunk alatt. Az emberi gög és elbizakodottság hosszú időközön át tobzódott ebben a világban, míg olyan khaoszt teremtett, amelyben ma már minden emberi erő és arravalóság tehetetlenül vergődik. Az emberi képességek áldott eszközök és azokat Isten azért adta, hogy azok által az ember uralkodjék elsősorban önmaga felett, a bűne és a gonoszsága felett, e világ és a saját élete felett, de nem egyedül, nem önmagában, nem a saját programja és céljai szerint, hanem Istennel, akié az ég és a föld, a világ és az élet, az ember és az ember minden erői.

Követeli *tovább* tőlünk az új esztendő, hogy ebben a ránszakadt nagy ködben is tudjunk *derültek*, boldogok, másokat szeretők és szolgálatkészek lenni. A mai ember már oda jutott, hogy csak a féktelenségnek útatnyitó és a saját nagy érdekeit kielégítő nagy örömeket tudja igazi örömeeknek tekinteni. Sok szomorúságot okozó az a tapasztalat, hogy a legtöbb ember az ő mindennapi életében, a megszokott környezetében és a mindennapi munkájában milyen kedvetlen, levert, mogorva s vagy csak a *már* elmúlt nagy örömkitöréseknek tud örvendezni, amikor azokra visszatekint, vagy pedig és főképpen a holnap, vagy holnapután reá váró új öröm-alkalmaknak. Az új esztendő azt követeli tőlünk, hogy tanuljunk meg örvendezni tudni azoknak az apró fénysugaraknak, amelyek a minket körülvevő nagy ködön legalább pillanatnyilag áttörnek. De tanuljunk meg ismét lelkesedni és tanuljunk meg meglátni azokat az apró, de tiszta örömeket, amelyeket a családi élet, a közvetlen társadalmi környezet, az embertársainkkal való egyszerű és közvetlen érintkezés, az irodalom, a tudomány és a művészetek, minden raffinált keresettség és ceremóniás megnyilatkozások nélkül, nyújtanak. Kezdjük el tanulgatni és megismerni, hogy az élet és a világ apró dolgaiban is mennyi szépség és nagyszerűség van, hogy tudjuk megtalálni a mindennapiság szürke homoktengerében is az örömeik aranysemeit.

És követeli tőlünk az új esztendő, hogy *nagylelkűbbek* legyünk, mint voltunk a múlt esztendőben. Tudjunk a mások életében melegebb szívvel, áldozatosabb lélekkel részt venni, mint tettük azt eddig. Követeli az új év, hogy tudjuk több szeretettel megérteni és méltányolni azt az Istentől adott jelentést, azt az új igazságot, amely a legjelentéktelenebb ember-testvérünk arcán, szívéen, gondolkozásán és életén keresztül szól hozzánk. Szabadulnunk kell azoktól a kicsinyességektől, amelyek, mint a pókháló fonják be életünket és teszik szürkévé és elmosódottá Istennek ama gazdagságát, amely az emberi életsorsokon keresztül ragyog reá a világra. Nagylelkűbbeknek kell lennünk; több

szerepével kell elmélyednünk abba, amit mások mondanak, írnak, vagy hirdetnek. Le kell rontanunk a pletykákból, előítéletekből font kerítéseket, amelyek elzárnak minket egymástól és amelyek igazságtalanokká, gonoszokká tesznek bennünket másokkal szemben.

És végül *kitekintőbbnek*, messzenézőbbnek kell lennünk, mert a szüklátókörtéség maholnap bornírsággá, a rövidlátóság ügyefogyottsággá válik, annyira, hogy legvitálisabb életkérdéseinket sem fogjuk tudni megoldani. Az erdélyi kisebbség számára csak egy életlehetőség van: az emelkedettség, a nemesség, a napról-napra való különbbéválás a jóságban, a szeretetben, az igazságosságban, a türelemben és az áldozatosságban. Ezeket követeli tőlünk az új esztendő, mert ezeket követeli az esztendő Ur: az Isten és az ő Fia, a Krisztus, aki által szól hozzánk az évek felett élő örökkévalóságtól az örökkévalóságig!

T. S.

„Kicsoda maradhat meg?”

Zsoltár 130. —

Egyike a legmegrázóbb zsoltároknak. Jajkiáltás és boldog ima. Vergődés az ember legszörnyűbb mélységében, a bűnben és elpihenés a legnagyobb, mennyei magasságban: az istenben-bizás és messiásvárás magasságában. A földi embernek, Isten gyermekének igazi képe.

A zsoltár szerzője nincs megnevezve. Az a felirat, hogy „Grádicsok éneke” arra enged következtetni, hogy ezt nem Dávid szerzte, hanem (szóval: grádics, felmenő) vagy a templomhoz lépcsőként felmenő hívők, vagy a fogságból hazatérő és a Jeruzsálem felé haladó tömeg.* Akárki is ered, benne egy Istenhez emelkedő lélek útja, a bűnben megdöbbent és az Úr által felmagasztalt hívő ember örök útja áll előttünk. Bármelyikünknek is szívéből szóló imádság ez.

Mintha fojlogatnának valakit és segítségért sikoltana, úgy hangzik fel a bocsánatért esengés szava az első három versben. Mélységes bűnbánat van benne, de egyben az a meggyőződés is, hogy Isten előtt a bűnei miatt senki meg nem állhat. „A mélységből kiáltok hozzád . . . Ha a bűnöket számontartod, Uram, kicsoda maradhat meg?” Az elveszett, de elveszni mégsem akaró ember kétségbeesett jajkiáltása ez. Ha csak eddig tartana, nem is lenne több igaz, de vigasztalan emberi kétségbeesésnél. Mert Isten valóban számontartja a bűnöket és lealkudni azokból mitsem enged az ő igazsága. Az őszinte emberi szó vége: senki sem maradhat meg .

Am tovább is van és amiért van, azért evangélium, azaz Isten ígéje ez a zsoltár. Vallástétel következik: „Tenálad van a bocsánat.” Ez nem tudás, nem is egérút-keresés — ez hit, amelyik századokkal az Úr Jézus megjelenése előtt már hisz az Ő szabadításában, Isten megbocsátásának előtte érthetetlen s mégis valóságos útjában. Hit ez az Isten ígéretében, melyet a Tízparancsolatban így adott övének: „. . . irgalmasságot cselekszem ezerízígen azokkal, akik engem szeretnek és az én parancso-

lataimat megtartják.” Sőt hit az Istentől elfordult és parancsát megszegett, de bűnbánó ember megmentésének a lehetőségében is. A zsoltáríró tudja, hogy ő ilyen bűnös ember, azt is tudja, hogy bocsánatot nyer, csak az titok számára még, hogy hogyan. Ezért tele a lelke várakozással: „Várom az Urat . . . és bízom az ő ígéretében. Várja lelkem az Urat, jobban, mint az örök a reggelt . . .” Milyen kifejező kép! És milyen bizonyos várakozás! Vallomás, aminek a végén ott van a mindezt istenre-bizó lélek megnyugodott jövővárása. Az emberi erő és segítség véget ért. De nem a pusztulás következik. Jön az Úr. Kell jönnie, mert ígérte s mert csak ő tud megváltást hozni. Kétszer is mondja: várja lelkem az Urat, mint az örök a reggelt. Nem lehet, hogy a reggel el ne jöjjön, nem lehet, hogy az Úr elmaradjon! Kell-e ennél szebb adventi ének?!

Az a biztatás most már, amit ezek után saját népéhez intéz, vallástétel a megsejtett kegyelemről, a bizonyos szabadításról. Mintegy útát mutat népének a maga fájdalmas vívódásában és törhetetlen bizodalomban a szabadító Isten felé. Népe is, mint Ő, noha Isten választotta, a bűnnek ugyanazon mélységeiben hanyódik. Szabadulás van Izráel számára is, de az embereknél nem: csak az Úrnál. Szabadulás minden bűntől, de kegyelmi szabadulás. Tiszta református zsoltár — mondja rá akaratlanul is az ember, amiből az igazság az, hogy mikor református hitünk a hit által kegyelemből való szabadulást hirdeti mindenekfelett, a Biblia a Kijelentés mélységes útjain jár.

Vajjon életünk követi-e hitünk tiszta tartását? Hogy mélységből, kétségbeesésből kiálunk szabadítás után, az ma mindennél nyilvánvalóbb. Csak fordulnánk el már igazán az emberi reménykedéstől! Csak tudnánk tovább is menni egy további lépéssel, az emberi várakozásig, bizonyosságig!

Kicsoda maradhat meg? Csak az, aki Krisztusra vár.

H. J.

* Czeglédy—Hamar—Kállay: Bibliai Lexikon. Bp. 1931. 415. és 1030 l.

A szovjetoroszországi munkások helyzete

I. rész.

Az oroszországi viszonyok megítélése igen bajos dolog, nemcsak azért, mert a nyelv- és közvetlen tapasztalat hiánya akadályoz, az ismereteket másod, marmadkézből kapjuk, hanem azért is, mert az egyes iratokban sok a tendencia. — A Németországba küldött propagátorok az oroszországi munkások sorsáról sok szépet beszélnek. Többször emlegetik az „orosz paradicsomot“. Ezzel szemben pedig az Oroszországban megjelent újságokból kiollózott cikkek alapján felépített vélemény a hirdetett állapotok ellenkezőjéről győz meg, mint a szovjetbarátok külföldre szétszórt tudósításai. A Fridrich Muckermann (Das Los des Arbeiters in Sowjet-Russland, 1932. Tat Verlag, Köln) néhány orosz újság alapján összeállított füzete igen fájdalmas és szomorú képet ad, úgy hogy az oroszországi munkásság iránti részvétünket növeli, de helyzetük jobbrafordulásának reménységét nem táplálja. — Ítéletet kimondani nincs joguk azoknak, akik a „kényes dolgokba“ beavatatlanok s közvetlen tapasztalatuk sincs, de az tény — és jobban beszél, mint sok propagator — hogy az Oroszországba kivándorolt s most újra visszatért *német kommunista munkások* (sajnos, még statisztika nem áll rendelkezésemre) a leszegényedett és csaknem hatmillió munkanélkülit számláló hazájukba visszatértek. Az a reménységük — a mai német viszonyok ellenére —, hogy Németországban mégis jobban megélhetnének — bizonyíték, hogy a munkások helyzete „nem éppen“ paradicsomi Oroszországban. A saját bőrükön tapasztalt német kommunista munkásság szerint Oroszországban a „munkásság életfeltétele“ helyett azok „halál feltételéről“ lehet beszélni. A tapasztalataik után visszatért munkások oroszországi élményüket a nyugat-németországi újságokban közzé is tették. A magam részéről érdekesnek és tanulságosnak tartom a „Reinische Zeitung“ (Köln) 1932 novemberi (5 ik rendkívüli) számának vezércikkében megjelent „tapasztalt“ munkás beszámolójának a leközlését. A hitelesség kedvéért a Marschinski Ágoston útlevelének két fotografiáját is hozta az újság. Az egyik alatt olvasható: „Amikor búcsút vett... ilyen viruló és erőteljes színben volt, amikor 1931 októberben Oroszországba utazott“... A másik kép alatt: „Amikor visszajött... Oroszországban csaldódtan, lesoványodva és betegen, 1932

szepember.“ (E munkás Köln mellől, Brühlből való — tisztán olvasható útlevele fényképén.) — De hadd beszéljen, akinek saját tapasztalata van: „Mint politika iránt érdeklődő embert — írja Marschinski — az oroszországi viszonyok igen érdekelték, „annyival“ is inkább, mivel magam fanatikus kommunista voltam s a kommunistáknak a munkásság nagyszerű helyzetéről szóló beszédeiknek hittem. Ez volt az oka annak, hogy én mint specialista — a németországi néhány évi munkanélküliségem után Oroszországba jelüntkeztem... A szerződés szerint 250 Rubel havi fizetést állapítottak meg számomra s azt mondták, hogy 100—120 Rubelből nyolctagu családommal megéletem s a többi pénzből ruházkozhatunk. A szerződés egy évre szólott. 1931. okt. 30. án feleségemmel s hat gyermekemmel (a legkisebb 3 hónapos, a legidősebb 16 éves) elindultam Oroszországba, miután a németországi háztartásomat teljesen felosztattam. Az utiköltséget Oroszországig magam fizettem. A határtól Moszkváig ingyen vittek, jól megetettek s még 100 Rubelt is adtak előlegül... Innen öt nap és éjjel folyton utaztunk, míg megérkeztünk Kusnetzktroiba... A havi 250 Rubelből nem lehetett megélni s így 340 Rubelt fizettek... Betettek bennünket két szobába, hol tömegforgalom volt, a két szoba közt volt az árnyékszék és a mosókonyha s így a két szoba egymástól húsz méterre feküdt. Egyik szobában sem volt tűzhely (főzési lehetőség), a közös konyhára jártunk enni, amiért naponta 15—18 Rubelt fizettem. S amikor sok fáradtság után egy lakást találtam, a beköltözést nem engedélyezték, de mivel a lakásban hetekig senki sem lakott, jóváhagyás nélkül beköltöztem... (1931 nov. 7-én érkeztem meg Kusnetzktroi-ba s lakásom először 1932. jan. 22 én foglaltam el). Sok alkudozás után a 340 Rubel fizetésem 390-re emelték, ez időben az élelmiszer áru 100 százalékkal emelkedett... Juliusig azzal hitettek, hogy szabadlakásom van, augusztusban értesítettek, hogy a lakásbért áprilistől számítva ki kell fizetnem, ami pedig 185 Rubelt jelentett (öt hónapra). Minden protestálásom hiábavaló volt s a legközelebbi előleg fizetésig (Aug. 27.) a német és orosz munkásterestvérek segítettek rajtam... Megígérték, hogy kiki a saját családja körében főzhet, de az élelmiszer szállítása megszűnt s kényszerítettek, hogy a Stalovaból (ez a közöskonyha) hozzuk az ételtünket, illetve ott fogyasszuk el. Az étkezés délben 2, este 1 Rubelbe került személyenként, ez 21 Rubel kiadást jelentett naponként a héttagu családomnak (a kisdud áprilisban meghalt, mert lehetetlen volt jó tejet kapni, a tej általában savanyu volt), havonta 630 Rubelt. Emellett szükségem volt kenyérrre, cukorra, teára, kávéra, szappanra, vajra stb. re. Honnan teremthettem elő ezeket? A legtakarékosabb élet mellett (ruházkozást bele nem számítva) havonta legkevesebb 750 Rubelre volt

szükségem. Lehetetlen volt a drágulás mellett a szegényes fizetésből megélni. Így történt, hogy az ilyen körülmények között szenvedő családom iránti felelősséget (!) nem tudtam magamra venni, elhatároztuk, hogy feleségem a gyermekekkel augusztus elején visszatér Németországba.

A szerződés papirosán elegendő élelmiszert ígértek. Én havonta 3 klgr. vaját, ugyanannyi cukrot, 7 klgr. húst, $17\frac{1}{2}$ lisztet, 75 doboz cigarettát kellett volna kapjak (feleségem s gyermekeim számára egy-egy kilóval kevesebbet). . . (Megjegyzni, hogy az orosz Pfund csak 400 gr.) E járandóságot augusztusban felére szállították, de még megrövidítve sem adták meg. Húst és burgonyát többet egyáltalán nem kaptunk. Hűvelyes veteményt szintén nem. Szabad kereskedelem nem volt, csak ha valaki ruháját volt kénytelen eladni. A cukor ára kilónként 35 Kopekről 1'18 Rubelre, a vajé 280 ról 5'65 Rubelre, a fehér kenyéré 10 Kopekről huszra emelkedett. Lisztet kapni sem lehetett. Augusztus óta sőt sem. Augusztus 11-én megkaptam a családom számára a 10 pár cipőről szóló *cédulát*, de a cipő bőrének színét sem láttam. . .

Annyira nehéz volt a viszony Oroszországban, hogy elhatároztuk, hogy szeptember végén Németországba visszatérünk (előbb szó volt arról, hogy feleségét a gyermekekkel augusztus elején visszaengedte Németországba. — Ford.) Szeptember 30-án akartunk utazni, a vasutjegy október 7-re volt kiállítva, mert minden helyet addig lefoglaltak. Az utolsó hónapi (szabadság) fizetésem a szerződéselemnek megfelelően kifizették, de teljesen elköltöttem az oroszországi előre nem számított tartózkodásunkra. Hat napra vásároltam 9 klgr. kenyeret, 750 gr. vaját, 1050 gr. nyershúst, 2 klgr. bisquitet. A vasutállomásokon kenyeret nem lehetett kapni, csak káposztalevest (amelyből egy tányérral s egy darab barna kenyérral 5 Rubelbe került) Ennyit nem fizethettem. Moszkvában a csomagjaimnak a vonalszakaszról a vasut előtti térségig való szállításáért 17 Rubelt s innen a német munkások klubjáig, ahol megháltam, 60 Rubelt kellett fizetnem. A német munkás egyletben való hálás ingyenes. A következő nap (Okt. 14.) a csomagjaim a Sándor-pályaudvarra való szállításáért 20 Rubelt kértek. Ekkor már az utiköltségem annyira kiapadt, hogy kénytelen voltam a hálózsákokat, két nadrágom, két ingem, egy pár cipőm s csizmám egy német nő segítségével eladnom. Így szerezttem meg a német határig való utiköltségem. 16-án érkeztünk meg Kölnbe, innen a kölni népjóléti hivatal (Wohlfahrtsamt) előlegezte az utiköltségem Brühlig.

Most tehetetlenül vagyok itt magam és családom, még sem lakásom, sem butorom nincs, csak szegényes öltözék s most meg kell kísérelnem *egy új élet kezdését*. Ezt mégis könnyebben elszívlelem, mint az oroszországi viszonyok közötti maradást.

A munkások hangulata nyomott és elkese-

redett. Az orosz munkás megelégedett, ha csak annyi ételmet kap, mint amennyit a nehéz munkája megkíván, akkor az oroszországi gazdasági felépítés tovább haladna. De az egyes vállalatoknál annyi a felügyelő, a praktikáns, a nemprodukáló elem, sőt spicli, hogy megrágták a produktív munkát. Ha Oroszországban *az igazi kommunizmust találtuk volna*, jól megélhetünk volna egy olyan áldott országban, de ott diktátorok uralkodnak a népen s a munkásság *az élelmiszer igazságtalan elosztása* miatt keserű szüksége szenved. Talán valaki azt mondaná, hogy én kontár voltam s azért löktek ki Oroszországból. Épp az ellenkezője az igaz: az orosz „Rundfunk“-ban nyilvánosan megdicsérték, mert tevékenységem által a produkciót 100 százalékkal emeltem. Még két dicséret a kezeim között van, májusban (1932) a fizetésem kivül ajándékban 150 Rubelt kaptam. — Minden kommunista agitátor, aki az oroszországi viszonyokat a német munkásság elé, mint paradicsomi állapotokat festik, *egyszer már ott kellene éljenek és dolgozzanak, hogy saját bőrükön tapasztalják meg, hogy milyen az élet ott*. De akkor nem is vándorolna ki senki Szovjetoroszországba.

Amikor ezeket leírom, semmiféle Oroszországellenes gyűlölet nem vezetett, hanem inkább az én német munkástestvéreim iránti szeretet, akiket az én tapasztalatom, *csalódsaim* által megőrizni akarok, ha valakinek szándéka lenne Oroszországba kimenni. Német munkások, halljátok az igazságot s ne hagyjátok, hogy becsapjanak. Eddig tart a német kommunista munkásnak, Marschinskinnek a levele. Kommentárul csak azt fűzhetjük hozzá: „Ehhez nem kell kommentár!”

II. rész.

Ha e német kommunista munkás fordításban közölt levele után az említett Muckermann-féle füzetet olvassuk, észrevesszük, hogy ez — ellenére a hangjának s megjelenése formájának — nem tekinthető szovjetellenes propaganda iratnak. A megállapításait s a rémséges oroszországi piszok létezését s a munkásság szomorú helyzetének leírását érdemes összevetni más és terjedelmes könyv szerzőjével (így pl. Iljin: *Welt vor dem Abgrund* 1931. Arthur Feiler: *Das Experiment, des Bolschewismus* 1929, esetleg Hans v. Eckhardt: *Russland* 1930), s ezekből kialakulhat véleményünk az oroszországi munkásság helyzetét illetőleg.

A törekvő, s a dolgokat nyílt szemmel látni akaró munkások nagy részét sokszor megtéveszti az a hiresztelés, hogy Oroszországban nincs *munkanélküliség*, vagy hogy a munkásságnak *a kommunista párthoz kell csatlakoznia*, ha a munkássággal szembeni szolidaritását meg akarja tartani. Éppen úgy tévednek azok, akik külföldön azt hiszik, hogy Oroszországban a munkásság a maga egészében a szovjet-kormányt támogatja. — A táplálkozás-, a lakás-

viszonyok, de maga a munkaidő kérdése, mint a fizetése is csak vajudik.

A 161 millió lakóst számláló európai Oroszországban 18 millió a munkás és alkalmazottak száma. E munkástömegnek — Stalin szerint — mintegy 30—40%-a *folyton vándorol* s keresi a jobb életfeltételeket, mindegyre rövid idő múlva elhagyja a műhelyeket, mert az ottani életfeltételeket mikden türelme mellett sem tudja elviselni. 5—7 millió oroszországi munkásnak tehát hátán a háza, kebelén kenyere. A munkásság egy-egy vállalatnál egy negyed- vagy félére leszerződik s újra tovább megy (Mückermann). Valóban századunk vándortömege, mely a drága munkaidőt vasutkupékban hetekig guggolva semmittevéssel tölti azzal a reménységgel, hogy az ország egy másik, távoli szögletében jobb munkaal�alom vár rá. Kétségbeesése e vándorseregnek nem csuda, hiszen nincs egy békés éjszakája, egy csendes helye, hol nyugodtan egyszer már-pihenni is tudna. Nagy csalódása, nehéz keserősége, elfojtott panasza sokszor a felháborodó kitörésig hajtja a hontalanul bolyongókat. 14 éve várnak egy jobb sorsra, s a szovjeturalom ígérését nem váltotta be. Gondolatukban az erkölcsileg, szellemileg és fizikailag elnyomó rendszer ellen harcolnak.“ (Muckerman.) V. ö. e tényeket a forradalmat helyeslő Maxim Gorgi szavával, aki szerint „A munkás a diktátor és az úr a soc. sovjet köztársaságban“ Iljin: e. m. 371. o.)

Az oroszországi *nagy munkanélküliség* mellett bizonyít az, hogy az egyes vállalatok több munkást foglalkoztatni kénytelenek, mint amennyit elbirnak. A „Skorschod“ cipőgyár a tervezet szerint 13,347 munkást tud foglalkoztatni, s most (932.) 16,349 munkása van, 3000 emberrel több, mint amennyit elbir. Az „Elektrosita“nál 1000, a mezőgazdasági gépgyárában (Rostow) pedig 4000 munkásfeleslegről számolnak be. Az egyes üzemekben általában 15—40%-a a munkásságnak felesleg. Így 4·5 millió munkás fizetését az állampénztárból kapja, mivel az üzemek államiak. Ez a sovjetkormány politikája, mely a munkanélkülieket beszorítja egy-egy üzembe (— mint Olaszország katonaruhába öltözteti s a határon ácsorogtatja a munkanélkülieket —) s így a munkanélküliek száma a statisztikában nem szerepel. A regisztráló hivatal a munkanélküliek számát nem is tudja különben sem megállapítani, mivel a regisztrálásnál a munkát adó államot s nem a munkátkereső proletáriátust veszi figyelembe.

Az oroszországi munkanélküliek sorsa számandó. Iljin szerint („Az örvényelőtti világ“ 383 old.) az egyes üzembe beszorított munkanélküliek kötelesek bárhol, bármikor s akár-milyen természetű munkát, amit felajánlanak, elvállalni, különben a regiszterből törlik nevüket.

A munkásság *utolsó polgári szabadsága*,* a munka szabad keresése: a vándorlás.

S akiknek munkájuk van? Azok sem engednek meg a napi ideális 8 órai munkával, hanem „*tulórázni*“ kénytelenek, mert a „*reál*“ fizetésből nem tudnak megélni. 1929—30 ban bevezették az éjjel nappal megszakíthatatlan munkanapot. — Az igaz, hogy a munkások havi fizetése az 1918—21-es évekhez viszonyítva sokat változott az új gazdasági politika (1928—29) bevezetése következtében, de a megélhetés mégis nehéz. (A havi fizetés 3 Rub. 23 kopekről 75 40 Rubelre szökött. A kvalifikált munkás napibére 4·75 Rubel. Panasz, hogy az egyenlő minősítésű munkások fizetése különböz. Lásd Feiler: e. m. 138. old.). A pénz valódi értéke annak vásárló ereje. S ez 1927-ben a névértéknek 51·8%-át, 1929-ben csak 45 9%-át jelentette, azaz a munkásság az állami üzletekben a szükséges produktióért annak kétszeres árát volt kénytelen fizetni. Az árak az élelmiszer-krízis miatt 8—10 szeresére emelkedett viszonyítva a háboru előtti állásához (Iljin i. m. 377. o.) S közelebről — az Oroszországból visszatért Marschinsky nyilvánosságra hozott levele szerint most még 490 Rubel havi fizetésből sem lehet megélni.

Az oroszországi *munkás bérvizonyokat* is az határozza meg, ami bárhol másutt: egy rettenetes birkózás a munkaadó és munkás között. Ott is szerepel a világpiac tragikus forgása: fizetésemelés — áremelkedés s viszont. Oroszországban a munkásság az adminisztrációval áll szemben. (Feiler: i. m. 143. old.)

A *munkásvédelem* a legutolsó helyen áll. Ázsiai. Az újabb vállalatok nem sokat törődnek a munkások foglalkozásával járó betegséggel, s a munkaközben történhető szerencsétlenségek megelőzésével. A „Komintern“ vállalatban 1929 ben egy félév alatt több mint ezer szerencsétlenséget könyveltek el. A munkások a zajos műhelyi munka után lakásukban sem találhatnak éjszakai nyugalmat. A legprimitív higiénikus eljárások hiányoznak. A barakok szennyesek. A Prawda szerint „A barakok nyüzögnek a poloskáktól. A poloskák sem férfi, sem női munkást nem engednek éjszaka pihenni s az eredmény az, hogy ezek a nappali munka mellett félig alusznak“. Feiler így ír: (134 old.)

* „A munkásság utolsó szabadsága“. Legújabban a zürichi „Reformierte Schweitzer Zeitung“ (1933 jan. 6. 2. szám) megbízható jelentések alapján közli: „A szövetségi üzletek Oroszországban megszüntek s az élelmiszert, annak szükös volta miatt az egyes gyárvezetőség osztja szét. *Aki elhagyja a gyárat*, hogy máshelyt keressen munkát: koldulni mehet, mert nevét az élelmiszer kiosztó listából egyszerűen törlik s ez ellen sehöl sem lehet protestálni“. Eszerint a jelentés szerint az oroszországi munkás utolsó jogát is elveszítette: a munka szabadkeresését. Munkásrabszolgaság! — E „kizárási módszer“ nem más, mint egy intézkedés a szovjetkormány részéről a munkásvándorlás megakadályozása érdekében.

„Mindenütt a forgalom, a nehéz munka alatt sóhajtozó emberek, munkásemberek pizokban, porban végzik az egészségükre káros munkát, mit az ipar részvéttel követel...“ A legjobb munkásnak sincs meg az az életfeltétele, amivel a legegyszerűbb német, vagy amerikai munkás rendelkezik. — A közös éttermekben nagy rendtelenség uralkodik. A fáradt munkások p. o. Dneprosztojban sorfalat állanak órák hosszáig, mert nincs elegendő kanál és villa. Többen sajkából isszák a levest, kezükbe fogják a húst, mások pedig megundorodva a svábgogaraktól, amik a savanyú ételben uszkálnak — inkább éheznek. A Trud 931 aug. 3. sz. szerint a híres Klimoroski gépgyár étterme a disznóólhoz hasonlít... hova gázmask nélkül nem lehet belépni, a rothadt burgonyák hihetetlen erős bűze miatt... az első szempillanatra elmegy az ember étvágya... a kéztörülőkendők zsirosak és piszkosak, a virágok a legyektől feketéllenek. Nincs ivóvíz... stb. — A kórházakban a felgyógyulást az orvosok folytonos változása akadályozza. A betegápolónővérek is alig dolgoznak 2—3 hónapig egy helyen s ez időre is alig lehet őket visszatartani.

A munkásság tömege mint komm. párt *sokat csalódott* s a sovjetkormányt sem gondolatban, sem a valóságban nem pártolja. A 18 millió munkás és alkalmazott közül a kommunista párthoz csak 1/2 millió tartozik. (Külömben is csekély a tagjai száma, csak 2 millió) a 168 millió munkás — ellenére a sok agitációnak — megveti a kommunista pártot s vele szemben ellenséges magatartást tanúsít, (Muckermann) nem tekintve arra, hogy a tagoknak helyzete előnyösebb. Általában a gyűléseket már hiába hívják össze kétszer-háromszor, a tagoknak alig 10—15%-a jelenik meg. A klubokat nem látogatják, mivel ott a legunalmasabb (t. i. politikai előadásokkal már agyonuntatták a hallgatóságot. (V. ö. Iljin e. m. 398. s köv. old.)

Az orosz munkásság elveszítette politikai, lelkiismereti szabadsága mellett a gazdaságát is. Az kétségtelen, hogy a munkásság helyzete (mint másoké is) a világgazdasággal összefügg, bár nem tekintendő annak kizárólagos reflexéül. A munkásság mai helyzetének kérdése — mint általában az egész társadalmi kérdés egy *örvény előtt áll* épp úgy, mint az európai lelkiismeret s az *egész etika kérdése*. Az orosz munkásság mai helyzete mutatja, hogy a kollektivizálás sem lehet megoldása a gazdasági krízisnek. Az Isten mindenhatóságának, a lelkiértéknek s az etikai alapnak egyszerű negligálása, az „együttes“-t a legszükségesebb erejétől fosztja meg. A teremtési rend megtagadása (— az ember azért létezik, hogy Istent dicsőítse —) a viszonyokat a fejetejére állította. A gazdaság az ember életét kellett volna szolgálja az ember számára a legszükségesebb életelemekeket kellett volna megszerezze. A gazdaság, (helyesebben a vele bármilyen vonatkozásban álló felelős személyek)

nem kereste a maga feladatának betöltését. Ennek a bűnnek a következménye alatt szenved az egész bűhös világ: rabja lett az egyes a rendszernek, mely őt kellene eredetileg szolgálja. A mai oroszországi munkásság helyzete az emberi gőg, a Gorki-től — olvasott „passivitás melletti anarchia“ *lelkület következménye*. (Gorki: „A népnek elege van már az alázatosságból... a Tolsto-i és Dostojewski-i vallásosságtól szabadulnia kell a valódi aktivitás kedvéért.“)

Sem a kollektivizmus, sem a kapitalizmus nincs oly állapotban, hogy a világkrisist megoldja. Egy lehetőség van: Isten Szava, Akarata meghallására való törekvés és Neki való engedelmeskedés. Mi, akik Krisztusról keresztyéneknek nevezzük magunkat, alázatosan beismerjük Isten előtt, hogy a javak felosztása igazságtalan s ebben bennünket mindnyájunkat érint a vád, az ítélet, étvágy Isten a másokkal szembeni felelősség öntudatát megtartotta és táplálja.

Bonn, a/Rh. 1933.

Czirják János.

Berekeresztur egyházát és iskoláját mindig szerető és azért mindig áldozni is tudó református egyházközösség hívei 1932 december 27-én adták át a rendeltetésének egy tanerős ujonnan épített iskolájukat, Arany János emlékeztét is megújító ünnepek közepette.

Nagy József dévai lelkész. Lapunk egyik kiváló, mondhatjuk, ugynevezett „belső“ munkatársa, Nagy József theologiai szénior, miután dévai lelképástornak hivatott meg, megvált Kolozsvártól. Január 8 án iktatta őt be lapunk felelős szerkesztője szép és meleg ünnepélyességek között. Amíg közöttünk volt, sok jó munkát végzett, sok szolgálattal tette személyét becsültté és kedvessé. Meg vagyunk győződve, hogy új őrhelyén, ott a dévai vár alatt is sok becsületet fog szerezni nevének, lapunknak és nevelő intézetének, de mindenekfelett az Uristen dicsőségének. Tovább is „belső“ munkatártnak fogjuk őt tekinteni s mint ilyent fogjuk őt számon tartani. Isten áldását kívánjuk életére és munkásságára, valamint gyülekezetére!

Borbáth Dániel szászvárosi árvaházi lelkész. Ő is a belső munkatársak sorába tartozott nemcsak mint kolozsvári segédlelkész, de azt megelőzőleg, mint peregrináló theologiai hallgató. A Püspök úr január 1-től nevezte ki a szászvárosi árvaház lelkészéül, — egyelőre még ideiglenesen. Elmélyedő, csöndes reflektálásra hajlamos lélek, aki szászvárosi csöndben máris megtalálta önmagát és áldott szép munkáját. Reméljük, hogy a nagy távolság dacára közel marad hozzánk is és lapunkhoz is. Kísérje Isten áldása minden munkáját!

Egy fiatal francia író: Chrwienneau ötletes módon próbálja népszerűsíteni nevét és írásait. Regényt írt, amelyet közönséges levelezőlapokra nyomtatott. A regény 101 sűrűn telenyomatott levelezőlaphól áll és a trafikokban árusítják. Napi folytatásokban jelenik meg igen izgalmas és mint a szerző az előszavában jelezte, csak a 101-ik levelezőlapon jön a megoldás. A közönség szívesen vásárolja ezt a levelezőlap-regényt.

A predestináció és szabadság

1. Minden nem-református embernek legalább annyi sejtelve van a mi hitünkről, hogy mi reformátusok valljuk az Isten eleve elrendelését, a predestinációt. De hogy valóban mit tanítunk a predestinációban, arról bizony még sok református ember is nagyon keveset tud. *Pedig a mi hitünk, világ- és életfelfogásunk, jellemünk, tehát a mi egész életstílusunk a predestinációban van kifejezve.* Miután a stílus a művészi kifejezési forma, ennél fogva a predestináció úgy benne van az igazi református ember minden megnyilatkozásában, egész gondolkodásában és életfolytatásában, mint a forma és a terv a középkori gotikában, vagy mint a rózsafán termett minden egyes virágban az ő sajátos színe, illata és külön karaktere. Az igazi református ember, még ha tudattalanul is, anélkül, hogy számot tudna adni arról, mint a rózsza, lehelli, hordozza, zengi egész életével a saját predestinációs jellemét. *A református ember rendíthetetlen nyugalma, zavartalan belső békesége, türelme, várakozni tudása, legyőzhetetlen optimizmusa, szinte könnyelmű derüje, a jövővel szemben való bizalma, törhetetlen reménysége, de sokszor kemény és zordon helytállása és makacssága is, mind a predestinációban gyökereznek, abból következnek és csak abból érthetők meg.*

2. A predestinációt valamikor „horribile decretum“-nak nevezték el. Borzasztó dekrétum, mert *mindent* Istennek tulajdonít. Életem, hatalom, üdvösségem: nem az enyém és nem áll az én hatalmam alatt; hanem *mindennek* eredete, iránya és célja egyesegyedül az Úristen kezében van letéve. Horribilis ez a dekrétum, mert megfosztja az embert dicsekedésének és dicsőségvágyának minden lehetőségétől és *minden* fenntartás nélkül szolgáltatja ki az embert Istennek. Hát nem horribilis tan-e az a predestináció, amelyik ellenmondást nem tűrő parancscsal szállítja le az embert arról az emelvényről, amelyet a saját érdemeiből, sikereiből, értelmi és akaratil képessége nagyszerű teljesítményeivel épít magának, hogy kiemelje magát a nagy tömegek sorából és saját dicsfényében ragyogjon. Hát nem horribilis és igazságtalan tan az, amelyik azt tanítja, hogy az ember üdvössége már az örökkévalóságban elhatározottat Isten által? *Igen, borzasztó ez a tan, akkor, ha Isten, mint kiszámíthatatlan Végzetet tekint valaki, de ha egyszer a hívő ember szemével nézünk fel rá, szívünk elcsitul, megszűnik minden lázadozás és boldogan rendeljük alá magunkat az ő titkos vezetésének, szabad és ingyenváló kegyelmének.*

Hogy mit jelent a predestináció, azt a legkönnyebben úgy tudom elmondani, ha leírom annak az egyéni lélekben való megszületését. Legyünk tisztában mindenekelőtt, hogy a pre-

destináció nem valami theoria, vagy nem egy törvény, mint az oktörvény, vagy bármely más természeti törvény. Nem egy előlegesen megalkotott tan, amelyet azután alkalmazunk az egyes emberek életére s annak alapján némelyeket üdvösségre, másokat kárhozatra rendeltünk vallunk. Sőt, a predestináció alapján egyáltalában nem ítélkezünk, egyenesen nem szabad ítélkeznünk senkinek a hite, élete és jövője felett, miután éppen a predestináció igazságából következik, hogy minden ilyen ítélet egyenesen az Úristen kezében van letéve.

A predestinációt vallották Pál apostol, valotta Augusztinus, Luther és Kálvin és minden nagy keresztyén lélek, de nem azért hisszük és valljuk, hanem a saját tapasztalataink alapján. *A predestináció tehát nem az egyház és nagy theologusainak a tekintélyén, hanem a saját lepszemélyesebb tapasztalatunkon nyugszik.*

Ez a tapasztalatszerzés pedig azzal indul el, hogy a Szentírás által szakadatlanul követelt józansággal és tiszta látással megismerjük önmagunkat és világunkat. És meglátjuk először is azt, hogy nincs bennünk semmi természetből való jószág, amivel Istentől kiérdemelhetnők az ő kegyelmét, mert Istent semmiféle emberi teljesítménnyel megvásárolni nem lehet.

De van ennek a tapasztalatszerzésnek egy másik oldala is. Az t. i., hogy Isten szabadító kegyelmének köszönhetem azt, ami vagyok, ahol vagyok és azt a minőséget, erkölcsi jellemet, amellyel fel vagyok ruházva. Hogy nem estünk áldozatául ugyanazoknak a kísértéseknek, amelyeknek annyian áldozatául esnek napról-napra, hogy nem zuhantunk bele ugyanazokba a szakadékokba, amelyek között mi is végigmentünk, hogy nem valósultak meg bennünk ugyanazok a romlásba, kárhozatba vivő hajlamok, amelyek másokat az erkölcsi züllés legmélyebb pontjára vetnek: *mind nem a mi érdemünk, hanem a könyörülő Istené, aki könyörül azon, akin könyörül.*

De még ez sem elég, hanem tapasztalom, hogy *én nem vagyok a magamé, hanem az én hűséges Uramé, a Jézus Kriszduisé.* Általa már nem az vagyok, aki voltam, ugyan még nem az vagyok, amivé lennem kell, de az bizonyos, hogy az ő mngújító, megszentelő hatalma alól szabadulni nem tudok. Tele van az életem gyöngeségekkel, bűnökkel, talán el is esem, de *Tőle elszakadni már nem tudok, láthatatlan megfoghatatlan és ismeretlen szdálakkal úgy hozzá vagyok kötözve, hogy kénytelen vagyok magamat a Krisztus foglyának tekinteni.*

Mindezekből a tapasztalatokból a keresztyén ember *visszakövetkeztet* s boldogan vallja meg, hogy nem mi választottuk, hanem Ő választott minket, nem magunktól teremjük az új élel gyümölcsseit, hanem az ő Lelke indításából.

Az, hogy neki tulajdonítjuk nemcsak testi állapotunkat, egészségünket, testi és lelki arvalóságainkat és javainkat, hanem erkölcsi minőségünket, de neki tulajdonítjuk hitünket és annak minden erejét: *ez már predestináció!*

De még több ennél is. Hisszük, hogy olyanokká, amilyenek vagyunk, nem ma, vagy a tegnap teremtett, hanem eleitől fogva olyanoknak tervezett és úgy formált anyánk méhétől fogva, hogy kigyúljon bennünk valami égi tűz és pünkössti láng és megzendüljön ajkunkon: Hiszek Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek. Nem ti szerettetek előbb, hanem Ő szerettél előbb, nem ti ismertétek Őt előbb, hanem Ő ismert titeket előbb és nem ti választottátok Őt, hanem Ő választott titeket. Az, hogy mi hiszünk, hogy valljuk az Ő nevét, ez nem a pillanatnak a dolga, hanem idői következménye olyan elhatározásoknak, dekrétumnak, amely már akkor elpecsételtetett, amikor még sem ég, sem föld nem volt formálva. Az én hitem nem az én művem, hanem éppen úgy beletartozik az Isten világába, mint a csillagok, vagy, mint az atom szerkezet, a Kr. érdeme. vagy a Sztl. lélek munkája. (Ravasz)

3. *Akiben van elég hűlődatosság, hogy mindent Istennek tulajdonítson, akiben van elég alázatosság, hogy önmagától minden érdemet Isten ayai szeretetére ruházzon és akiben van elég mély hit, hogy mindezt megvallja, az szükségképen jut el a predestinációra.* De az ilyen ember nem is fog soha kételkedni afelett, hogy valóban kiválasztott, de nem is fog soha az Ő kiválasztásával dicsekedni, mert épen a kiválasztás az a tény, amelynek alapján mindent Istennek tulajdonít, az elveszi a dicsekvésnek minden lehetőségét. Nemcsak, de az ilyen ember még arra sem fog vállalkozni, hogy mások felett ítéletet mondjon, mert jól tudja, hogy az ítéletmondás egyesegyedül Istenre tartozik, tudván azt, hogy Istennek van hatalma bármikor feltörni a kiválasztásról bizonyosságot tevő pecsétet. (Pál apostol, Augusztinus példája.) „Az életnek az utolsóelőtti másodperce és a halál pillanata közötti idő is elegendő arra, hogy az életünkön örökkévalóság áitörjön.” (F. Ebner.)

Ezért valljuk Pál apostollal: „Akiket eleve ismert, eleve el is rendelte, hogy az Ő Fia ábrázatához hasonlatosak legyenek, akiket eleve elismert, azokat el is hívta, és akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított, meg is dicsőítette.”

„Kicsoda szakaszthat el minket a Krisztus szerelmétől? Nyomorúság, vagy szorongatás, vagy üldözés, vagy éhség, vagy meztelenség, vagy veszedelem, vagy fegyver-e? Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következendők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az Istennek szerelmétől, mely vagy a mi Urunk Jézus Krisztusban.”

Innen van a református keresztyén ember rendíthetetlen nyugalma, belső békessége és derült jövőbenézése.

4. A predestinációban vallott Isten tehát nem pusztá szemlélője, vagy előrelátója a mi életünk kibontakozásának, mert ha így lenne, úgy Isten az embertől függene, illetőleg Isten elhatározása aszerint csapongana, mint az ember viselkedése.

De ha Isten ilyen szuverénitással áll szemben az emberrel, vajjon van-e értelme annak, hogy az egyáltalában igyekezzék életét az Isten törvényéhez szabni; és egyáltalában van-e lehetősége annak, hogy az ember valamit is tegyen az Ő élete megváltoztatására? — És egyáltalában van-e ezzel a hatalmas Uristennel szemben valami szabadsága az embernek?

Először is legyünk tisztában azzal, hogy az Uristenben hívő, erősen hívő ember lelkében ez a kérdés valóban fel sem merül, vagy ha felmerül, ugy a kérdés nem hitből, hanem pusztá okoskodásból merül fel. A mi hitvallásunk azt mondja, hogy *lehetetlen, hogy azok, akiket Isten elválasztott és megigazított, ne teremjék a megtérés gyümölcseit.* A hívő ember, aki egyszer belekerült a kiválasztás folytán, az Isten akaratának a nagy vérkeringésébe, azt ez az akarat viszi magával. Jézus Krisztus azt vallja, hogy az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom. *Az Isten által kiválasztott ember nem hallgat a saját porszemnyi értelmének az indokaira, hanem az Isten akarata mindenkor indokának befolyása alatt áll és cselekszik.* Nem mérlegel, hanem engedelmeskedik; nem kérdezetgi, hogy tetszik nekem ez az akarat, vagy nem, hanem aláveti magát annak, nem kérdez ég és föld után, hanem rábizza életét erre a sokszor viharzó, sokszor tűzzel égő, világító, hajtó és zaklató akaratra, mert tudja, hogy csak egyedül ez az akarat jó, a legfőbb és semmiféle akarral össze nem hasonlítható jó. Az ilyen ember mer a soha nem látottra nézni, a soha nem hallottra hallgatni, felmeri tenni az életét a talán ismeretlen parancsra csak azért, mert ez magától az Uristentől jön. *Ez a hit, ez a gondolkodás, ez az életfelfogás, valóban hősi és valóban cselekvő.*

De vajjon szabad-e az ilyen akarat? — Egyenesen azt merem mondani, hogy igazi szabadság csak ott van, ahol a predestinációs hit tölti be a szíveket. Ahol az Úrnak Lelke uralkodik, feltétlenül és korlátozás nélkül, ott van a szabadság. Miért?

Először is azért, mert csak ott szabadul meg az ember a legnagyobb és legerősebb rabszolgatartótól: önmagától. Magunkat magunk verjük a legerősebb bilincsbe. Az én haragom, az én gyűlölségem, az én indulatoskodásom, a saját nyelvem, bosszúálló természetem, az én legnagyobb zsarnokom, aki valóban iga alatt tart. A saját szenvedélyeim, érzékiségem, rossz szokásaim, lefelé húzó, züllesztő kívánságaim

az én legnagyobb ellenségeim, amelyek lekötnek, fogva tartanak, rabságra vetnek. *Nem akkor vagyok szabad tehát, amikor a saját akaratom irányába haladok, hanem ellenkezőleg, akkor, amikor a Lélek által megvont út irányába megyek.*

Vajjon szabad vagyok-e akkor, amikor megbántanak, megsértenek és én ugyanúgy bántok és sérték?

Vajjon akkor vagyok-e szabad, mikor a bosszúállásért hasonlóképpen bosszút akarok állani? Vajjon ezzel nem ugyanannak a gonosznak a hatalma alatt állok, amelytől kiindult a boszúállás sötét, fekete indulata; vajjon, amikor ugyanazokkal a fegyverekkel küzdök, amelyekkel ellenem küzdenek, nem adtam-e oda magamat ugyanannak a gonoszságnak?

Másodszor, szabad igazán csak akkor vagyok, amikor arra az Istenre hallgatok, annak az Istennek engedelmeskedem, aki engem teremtett, aki nekem lélet adott, előmbe hivatást szabott. Isten mindörökké ugyanaz, tehát az én igazi lényem abban a belső rendeltetésben rejlik, amire teremtetem, tehát amikor Istennek engedelmeskedem és neki magamat alárendelem, ezzel az én saját lényemet, eredeti rendeltetésemet töltöm be. Ez a valódi szabadság!

Harmadszor, ebben a világban igazán szabad csak az lehet, aki az ő életét ilyen feltétlen, szuverén akaratra bizza. Gondoljatok testvéreim

azokra a sötét éjszakákra, amikor ismeretlen sejtelmek és félelmek szállanak meg, amikor aggodalmakkal telik el a lelketek a jövővel szemben; amikor eszetekbe jutnak gyermekeitek, a saját, a nemzetetek és az emberiség jövődjé. Szabad-e hát az, aki szakadatlanul le van kötözve a sötét sejtelmek, félelmek és ismeretlen mélységből támadt riogatások hangjától? Minden nesz, minden láрма, minden rossz hír, minden emberi gonoszság, mind meg annyi zsarnoki démon, amely folytonosan kovácsolja a rabláncot, hogy ne merj túlnézni önmagadon és kitekintést ne tudj venni a szabadabb, a boldogabb és dicsőségesebb élet hajnala felé. *Igazi szabadság csak ott van, ahol az Ur istent nagyobbak, hatalmasabbnak és erősebbnek fajzatának seregét. A predestinációs hitben és hit által élő ember rendíthetetlen nyugalommal, belső szabadsággal megy át ezen a világon és ennek sötét és ijesztő éjszakájn.*

Igy, csakis így egyenlődik ki, olvad fel mennyei harmóniába és kibeszélhetetlen szent egységbe a minden emberi akaratot megelőző szuverén Isten mindenható akarata és a valódi emberi szabadság! Boldogan vallom, hogy szabad vagyok, mert van Istenem és az én Istenem Úr, a Krisztus által mennyen és földön!!

Tavaszy Sándor.

Az angol keresztyén diákmozgalom edinburghi nemzetközi missziói konferenciája

— 1933 jan. 3—9. —

A múlt év decemberében Dr. Slotemaker de Bruine, a hollandiai keresztyén diákszövetség nemzeti titkára, a világszövetség megbízásából a holland szövetség támogatásával négy napot töltött a kolozsvári IKE. tagjai és vezetői közt. Ő hívta fel figyelmünket a brit diákszövetség edinburghi nagy konferenciájára. Látogatásának egyik nagy áldása az volt, hogy első alkalommal most kaptunk hivatalos meghívást és anyagi támogatást a konferenciára.

A britániai diákmozgalom minden negyedik évben megrendezi ezt a nagyszabású konferenciát. Célja összehozni egymással az összes bel-földi főiskolák keresztyén diákmozgalmaikat, tisztázni a mozgalom alapvető kérdéseit s alkalmat adni a különböző nemzetek diákjainak egymás problémáinak kölcsönös megismerésére. A missziói cél kettőt jelent: A konferencia alatt keresztyén hatás alá vonni a keresztyénségtől távol álló diákságot és tisztázni a missziói munka alapvető kérdéseit.

Az idei konferencián kétezeren vettek részt. Negyven ország küldötte el képviselőit. A jelentkezők száma jóval meghaladta a kétezeret, tehát

sokat vissza kellett utasítaniok. A résztvevők között nagyon sok pogány diák volt, aki azért jött, hogy első kézből hallja meg a keresztyén üzenetet. Az egyes résztvevők 250 Leu részvételi díjat fizettek. Az egész konferencia rendezése 1,500 000 Leut emésztett fel. Ez összegnek körülbelül felét fordították segélyezésre. A mozgalom barátai csodálatosan mozdultak meg a konferencia mellett. Az összes résztvevők számlásáról és étkezéséről teljesen ingyen gondoskodtak a mozgalom barátai, Edinburgh lakosai, egyházai és társadalmi alakulatai. Ez a skót fősvénység!

Az egyes napok munkáját negyedórás egyházi zene és félórás templomi áhitat vezette be. Knox János híres templomában minden reggel más és más egyház lelkésze vezette a lelketek Isten elé.

Az előadások a skót egyház közgyűlési termében voltak Délelőtt 1/411—1/412 között „A keresztyén hit a világban“ főcímet foglalta össze az előadások témáit. (1. Az új testamentum üzenetének lényege, 2. A keresztyén közösség és a kommunizmus, 3. Az Istenben és az em-

berben való hit, 4. A hit beteljesedése: a keresztyén közösség.)

Ezeket az előadásokat érdeklődési kör szerint nyolc csoportban missziói előadások követték (India, Afrika, Kína, Japán, mohamedán világ, zsidóság, nyugat, a kereskedelem).

Délután 5—¹/₄7-ig 60 csoportban folyt az előadások anyagának megbeszélése.

Este ³/₄7—¹/₂8 ig személyes kérdésekről szölettek. A keresztyén élet forrásait négy nagy problémakörben mutatták be: 1. Hogyan ismerhetem meg Istent? 2. Jézus és Isten valósága. 3. A kereszt értelme. 4. A lélek közössége.

Közben alkalom nyílt a világszövetség ismertetésére, a különböző országok kiküldötteinek bemutatására. Ezen a világszövetségi gyűlésen négy országos mozgalom tartott beszámolót: U.S.A., Hátsó-India, Britania és Erdély.

A konferencia a következő áldásokat hozta: Világosan megmutatta, hogy a keresztyén diákmozgalmak a szénior tagok anyagi és szellemi támogatása és a keresztyén társadalom megmozdulása nélkül eredményes munkát nem tudnak végezni. Az angliai mozgalomnak *erőtéljes hátvédeje* van. (A konferencia után a különböző mozgalmak titkárai az egyik legszebb skót üdülőhelyen, Melroseban gyűltek össze két és fél napos titkári értekezletre. A negyven kiküldött a mozgalom egyik londoni barátjának volt a vendége.) Ennek a tábornak összehozásáról a szénior osztály nagyobb akcióképességre való fokozásáról nekünk is gondoskodnunk kell.

A konferencián *Isten* nem problema, vagy problemamegoldás, hanem *áldott és megáldó valóság* volt. A reggeli áhítatok, az előadások előtti és utáni csendes percek kifejezték az Isten iránti imádatot, az előtte való meghódolást s áldást harmatoztak alá.

Hat éve jöttem haza Skóciából. Az egyház gondolkozásában azóta lényeges változások következtek be. Kint létem alkalmával az *existenciálista theologusok* és *gondolkozók* még ismeretlenek voltak. A konferencia közép-európai előadói mellett két angolnyelvű előadó (Dr. H. R. Mackintosh, edinburghi dogmatika professzor, jelenlegi moderator és Dr. J. H. Oidim) is mélyen az existenciális gondolkozás útjain vezették a hallgatóságot. Ez a konferencia volt a diákság életében az első nagy alkalom, amikor az ideálista gondolkozás ellenében ez az új gondolkozás súlyos áttakat vonultatott fel. Az ellenkezés meglepően gyenge volt. Én örömmel üdvözöltem ezt a meglepetésszerűen jött áradást.

Másfelől ezen a konferencián találkozott a diákság egyeteme a *kommunizmus* kérdésével is. Az a heves érdeklődés nyilvánult meg kérdéseivel szemben, ami három éve rázta meg az erdélyi ifjúságot.

Mi itthon már azt keressük, ami Edinburghban csak élelem csillant: a *Szentlélek* által élő új keresztyén közösség, a megoldás. Ebben a közösségben csak a kiválasztottak tudnak meg-

maradni, ezek maguk között megvalósítják a szeretet parancsát, a világ felé mutatják annak tényleges hatalmát, megtartó erő és szolgáló szeretet karjai a világ gyermekei között. Két könyvet hoztam haza magammal, az egyik Stanley Jones új könyve a pünköstről. Az indiai keresztyénségen át jött kritika után most ebben a könyvében a Krisztust bámuló áldozócsütörtöki keresztyénséget vonja a pünköst keresztyénségének ítélete elé. A másik könyv az oxfordi graf mozgalom néven ismeretes új élő keresztyén mozgalomról szól. Ez a könyv is a Lélek valóságának megláttatásáért küzd.

A Romániai Keresztyén Diákszövetség a keresztyén világ diákszövetségének levelező tagja. Bukaresti és jasi egyesületei két év óta megszaktottak minden kapcsolatot a genfi világszövetségi munkával. Jelenleg a kolozsvári főiskolás IKE-ünk a világszövetségi munka egyetlen romániai képviselője. Ezt is meg kellett tanulnom a konferencián. Ebből természetesen új súlyos feladatok hárulnak a IKE munkásaira és csoportjaira.

A konferenciát követő titkári értekezleten bepillantást nyertem a világszövetség vezérkarának munkájába. Ennek a megbeszélésnek lehet az eredménye, hogy ez évben a főiskolás IKE-ünk esetleg vendégül üdvözölheti Mott Jánost, az IKE világszövetség elnökét, a keresztyén diákmozgalom egyik alapítóját és H. L. Henriodot, a világszövetség volt titkárát, a stockholmi ökumenikus mozgalom jelenlegi titkárát. Kolozsvár, 1933. január 22. *László Dezső.*

Csehszlovákiában azt a reformátust, aki reverzálást ad a gyháza karára, nemcsak úrvacsora-vételől tiltják el, hanem kizárják a református egyházból is.

Ilyen és ehhez hasonló bibliai fejelem haladéktalan bevezetését sürgetjük mi is. Szeretnénk ha már egyszer véget érne az a sem hideg, sem meleg, logymatag egyházi politikánk és azt egy öntudatos, erőskezű és ha kell, harcolni is tudó politika váltaná fel.

Szeretnénk, ha megérténék mindannyian, hogy a rendszerint nagy körültekintéssel és nagy diplomáciai készséggel keresztültvit személyi tekinteteknek és érdekeknek az egyház hátrányára, vagy éppen kárára való dedelgetése — bűn, mert minden előtt való kell legyen mindnyájunk előtt református Anyaszentegyházunk jövője és boldogulása.

Értsük meg vegre, hogy a mindenfelől reánk zúduló nagy vihart megelőző látszólagos szelcsendben, a 12-ik órában vagyunk és az elkövetkező történelmi nehéz időkből csak úgy fogjuk tudni egyházunkat átmenteni, ha erős, hűhű, meg nem alkúvó, önzellen és fegyelmezett egyházi vezetők és hívek állanak az egyház védősáncában.

Mert állítjuk és valljuk, hogy egyházunknak nem nagy számú és közönyös, fegyelmezetlen, egyházáért áldozatra nem képes névleges reformátusokra van szüksége, hanem, ha másképp nem lehet, inkább kevesebb számú, de azokra minden időben számítható, hitükben erős, fegyelmezett, hitükhöz minden körülmények között ragaszkodó, áldozatrakész — Krisztus katonáira.

Oroszország területére ezrével csempészik a Bibliákat, miután a lakosság körében a hivatalos athesista agitáció ellenére is rendkívüli erővel növekszik a vallásos érzés, — mondotta a W. Ferler, a pittsburgi orosz misszió társaság alapítója.

K É Z A K É Z B E N

— Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata. —
Rovatvezető: László Dezső.

Szénior találkozó:

Január első napjaiban Saint-Dirigben (Franciaország) két női szénior tegünk: Michaelé Frankné, Deák Judith és Balogh Lujza a lap múlt számában közölt program szerint tartottak szénior találkozót. A találkozón megbeszéltek egy leányvezető könyv tervét.

A rovatvezető külföldi újában találkozott Babos Sándor, Balogh Lujza és Molnár Károly széniorokkal. Mindhárman üdvözlétüket küldik a többi tagoknak.

„Üzenet a falvak ifjúságának“ c. alatt jelent meg a Sz. O. első röpirata a falusi ifjúság számára. Több lelkész jelentése szerint a röpiratot örömmel fogadták és használták. S ijnos, árát még kevesen küldötték be. Közelebről a második röpirat is kikerül a nyomdából. Kérünk mindenkit, hogy az első szám árát azonnal küldje be az Ifjú Erdély kiadóhivatalának. A második szám címe: Munkában. Sürgősen kérjük az előjegyzések beküldését az Ifjú Erdély kiadóhivatalába

Széniorosztályunkba tagként jelentkeztek: Balogh Lujza s. lelkész nő és Bódis Ágnes tanítónő Biharpüspöki.

Széniorosztályunk pénztárnoka: Borbáth Dávid dec. hó folyamán theol. magántanári vizsgát tett. Január elsejétől a püspök úr árvaházi lelkésznek nevezte ki Szászvárosra. A tagdíjak új címére küldendők. (Oraşia Szászváros. Ref. kollegium, Árvaház.)

Személyi hírek: Dr. Borbáth Sámuel és Vajna Éva széniorok a karácsonyi ünnepek alatt kötötték házasságot Kolozsvárt. Isten áldása kísérje őket közös úton.

Tavaszi ifjúsági konferenciák valószínűleg Marosvásárhelyt lesz közvetlen husvét után. A konferencia egyik főcélja a kerületi IKE Szövetség megalakítása. Ezt természetesen csak úgy lehet megvalósítani, ha a helyi fűmunka alakulatok a kerületi szabályzat értelmében megalkotják az IKE. csoportokat s a konferenciára képviselőket küldenek. Eddig 25 helyi IKE csoport alakulását jelentették az utazótábornak. A többiekkel mi van? Minden Sz. O. tag készítse a maga csoportját a konferenciára. Kérünk minél hamarabb minél több javaslatot a konferencia témáit illetően. Az IKE munka a Sz. O. munkája!

„Itt az Isten köztünk“ című bibliaolvasó vezértanulunk az 1933 évre 18 Leuért kapható az Ifjú Erdélynél.

Új könyvek. *Dávid Gyula* Barth, Brumer és Thurneysen prédikáció fordításai karácsony előtt jelentek meg Árapatakon. Az „Isten és a

kenyér“ c. nagyon értékes kötetet ajánljuk az összes tagok figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél.

M. Nagy Ottó: A református kollegium hivatása c. székfoglaló értekezését külön kis füzetben is kiadta Zilahon. A keresztyén nevelés kérdésével foglalkozóknak okvetlen el kell olvasniok.

Horváth Jenő (Aninoara-Aninosza Hunyad m.): „A misszió népe“ c. Skóciáról és a skót keresztyénségről szóló könyvére hirdet előfizetést.

László Dezső: „Akarom: tisztán lássatok“ c. Széchenyiről szóló könyve nyomás alatt van. Február 10 ig még 35 Leus árért fogad el előzetesket. Utánvéttel 45 Leuért küldi.

„Missziót jegyzőkönyv helyett“ címen hívja fel az egyházi intéző körök figyelmét okos, céltudatos gazdálkodásra a Budapesten megjelenő Kálvinista Szemle című lap társunk.

„A homokzsákok helyett vitorlákat egyházunk hajójára“ mondja a közlemény. „Most különösen vigyáznunk kell arra, hogy mind lelki, mind anyagi erőink ne szaladjanak szét sívóhomokba, ahol eltűnnek nyomtalanul, hanem úgy és olyan helyre irányítottassanak, ahol a leggazdaságosabban ki lehet használni azokat.

A solti egyházmegyében 400 P., a dunamelléki egyházkerületben kb. 3500 P. az egyetemes konvencion. 10, 142. 58 P. van előirányozva évenként jegyzőkönyvek kinyomatására. Helyes-e? Okos-e? És gazdaságos-e ez így napjainkban? mondjuk meg őszintén, hogy nem. Miért? Egyszerűen azért, mert ezeket az aránylag nagy pénzeket hasznavehetően holtidőkévé dermszítjuk meg, mikor jegyzőkönyveket nyomtatunk belőlük. S még mellé hogyan? Az egyik kerületben imakönyv-betűtkel nyomják a jegyzőkönyveket.“

Milyen jó lenne, ha egyházi életünk irányított felfigyelnének eme közleményben foglaltakra és egyházi életünk egész vonalán mi is rátérnénk az okos, céltudatos, megmondott, okos, egyszerű gazdálkodásra mert bizony, valljuk meg, mindünk is alapos revidálásra szorul az egyházi nyomdai termékek előállítás körül követett gazdálkodás.

Beregújfaluban (Ruszinszko) megtartott magyar református lelkészek egyik baráti körű megbeszélésén két súlyos megállapítás hangzott el. Az egyik Bartók Béla püspök kijelentése volt, amikor a következőket mondotta: „A magyar református egyházat nem fogja megmenteni és megtartani sem az egyházi törvény, sem az adminisztráció, sem a prófétdálás, a nagy szónoklatok, hanem egyedül Jézus. Ezért van szükség belmissziói munkára az egyházban a gyermekek, ifjak, leányok, felnőttek között, hogy ezt a megtartó Jézust az Isten Igéjéből minél jobban megismerhessük.“

A másik megállapítást a jelenlevő lelkészek tették: „Addig nem beszélhetünk új életről a magyar református egyházban s addig nem is lesz új élet, míg mi, lelképásztorok, bűnbánatot nem tartunk, míg mi nem leszünk magunk egyenként és családunkban bibliaolvasó és imádkozó emberek. Ezért arra fogunk törekedni, hogy az új reformációt elsősorban magunkon hajtsuk végre.“

Lapunk hirszolgálatát teljesebbé kívánjuk tenni, ezért felkérjük lapunk olvasóit, hogy az egyházi életünkben előforduló érdemleges megmozdulásokról, eseményekről és hírekről — lapunk terjedelmét figyelembe véve — szerkesztőségünket értesíteni sziveskedjenek.

Mi minden olyan közleménynek, mely szorosan összefügg az egyházközségek, intézmények életével, örömmel adunk helyet, mert ezáltal szolgálni akarjuk azt a célt, hogy ily módon tudomást szerezhessünk egyházi életünkben folyó minden tevékenységről és eseményről.

A „Kálvinista Szemle“ szerkesztősége felkérte az összes református püspököket, hogy nyilatkozzanak 1933. évi programjukról. Dr. Makkai Sándor és Sulyok István püspökök nyilatkozatait az alábbiakban közöljük:

Dr. Makkai Sándor püspök nyilatkozata.

Az erdélyi egyházkerületet az elmúlt évek alatt a református társadalom megzervekedése foglalkoztatta, a hitbéli öntudatoság és az ebből fakadó szociális és szeretet-munkásság hathatósá tétele végett. Az a törekedés, hogy maga az egyház legyen az evangélium élő organizmusa, a Krisztus teste, lényegében véve valamennyi munkánkat meghatározta. A lelkészek, tanítók, tanárok képzésének és nevelésének újrászervezése, (1926—1930.) az egyházi sajtó és irodalom központi irányítása (1926), az iskolai vallástanítás reformja (1929), az istentiszteleti rendtartás megállapítása (1927—1932.), a belmisszió munkák egységessé tétele (1926), a református nőnevelő-intézetek felállítása és berendezése (1926—1931), a diakonisszaintézet (1928), az árvaház (1928) létesítése, a nagyhetek megszervezése (192. -től), a nőszövetség (1928) és a férfiszövetség (1932) munkábaállása és az új törvényhozás munkabevétele (1929-től) után a legközelebbi jövőben az eddigieket kiegészítő részfeladatok elvégzése áll előttünk.

Meg akarjuk indítani *Károli Gáspár Irodalmi Társaság* tudományos és építő kiadvány-sorozatát.

Az 1932-ben összehozott alpból meg akarjuk fejteni a Kolozsvárt megnyitandó *Református Kórház* építkezését és berendezkedését, melyben a diakonisszaintézet új otthona is lesz. Isten segédelmével reméljük, hogy ez a szeretet-intézményünk 1933 május 1-én meg fog nyílni.

Újra akarjuk rendezni a *belmisszió munkák egységes irányítását* olyképen, hogy az eddigi belmisszió bizottság helyett, melyet az egyházkerületi közgyűlés küldött ki a maga kebeléből, egy misszió tanácsot ohajjunk alkotni, melyben az összes egyháztársadalmi szövetségek, szeretet-intézmények s belmisszió munkáágak vezetői vesznek részt s így a munka tényleges felelősei alkotnák meg az egyöntetű összeműködés szabályait és gyakorlatát.

Tovább fogjuk folytatni *Zsinatunk* munkáját, s a már megalkotott egyházköztársasági törvény után el akarjuk készíteni a többi törvényeket is. A lelkészavatósi törvény már átmént a bizottsági tárgyaláson s néhány speciális vonástól eltekintve, azonos lesz a magyarországi egyház törvényével. Azonban az egyházi törvénykezéssel alkotandó törvények lényegesen különböző lesz, mert a zsinat már jhatározatot hozott arra, hogy a bírósági úton végzett törvénykezés mellett a gyülekezeti egyházfegyelm s az egyházi tisztviselők belső egyházfegyelm szabályait is meg fogja állapítani.

Ez az év lesz a próbája a *Református Férfiszövetség* beindított munkájának. A szövetség egyházközségi, egyházmegeyi és egyházkerületi tagozatainak kiépítése mellett legfőbb célunk az, hogy a férfiak egzisztenciális tömörülésének *telki* fundamentumát teremtsük meg az Ige és hitvallás tanulmányozása és az életbe való átültetés által.

Ezekon kívül nagy gondot fog adni eddigi munkáink, intézményeink, iskoláink fenntartásának, elmélyítésének és fejlesztésének parancsa. Egyházi munkásaink, lelkészeink, tanáraink, tanítóink, tisztviselőink szinte hihetetlen anyagi nehézségek közt vergődnek s terheik enyhítése minden erőnk megfeszítését igénybe veszi.

Igy állván a dolog, már e pillanatban el kellene csüggednünk, s meg kellene állanunk, — ha a magunk erejére akarnánk támaszkodni. Lehetetlen feladat áll előttünk — emberileg szólva. De mi a csodatévő Krisztusban bízunk és neki indulunk a magvetésnek az új-esztiendő fekete barázdájában. Kőd van, tél van, nem látunk és didergünk. Az újesztiendő hajnala igazi téli hajnal, alig szürkébb az éjszakánál. De „a ködben Isten lakik“. Elindulunk — feléje.

Sulyok István püspök nyilatkozata.

Legfőbb pontjai programmnak az 1933. esztendőre. *A gyülekezetekre vonatkozóan*: A férfi-szövetségek megszervezésével és munkába állásával az egyházközség tagjaiban a kálvinista öntudat felbresztése, erősítése s ezáltal új erőforrások megnyitása.

A lelkészekre vonatkozóan: egyházmegeyi könyvtárak létesítése által módot nyújtani a lelkészeknek teológiai, gyakorlati, lelkipásztori és szociológiai továbbképzésükre, hogy e súlyos, vajudó nagy idők forogtagában, örökkévaló ételek meg- és átmenő harcában, minden tekintetben felkészült örállók vigyázzanak az Úr Krisztus nyájára

Az iskolákra vonatkozóan: Minden lehetőkén megfételére aranzve, hogy azok a hitfelekezeti iskoláink, melyek annakidején 100 koronás áldozat ellenében államsegélyen éltek, megtarthatók legyenek.

A Connecticut államban fekvő shaltoni egyház vasárnapi iskolája aranyéremmel tüntette ki Smith Eihelt, a vasárnapi iskola mintatanítványát. Smith Eihel 1900 óta 1662 egymásután következő vasárnap megszakítás nélkül végighallgatta az iskola összes előadásait s gyakran még beteg is felkelt, hogy el ne mulasszon egyetlenegy előadást sem.

Az Erdélyi Református Egyházkerület Diakonisszaintézete Marosvásárhelyről Kolozsvárra helyeztetett át. A diakonisszaintézetben a kiképzés évenként október elsején kezdődik. A felvételi kérvények mindig március 31-éig nyújtandók be a *Református Diakonisszaintézet* igazgatóságához címezve Kolozsvár. Református Szeretetház.

A diakonissza-hivatásra és életrendre, a kötelező felszerelésre és minden egyéb szükséges tudnivalókra vonatkozó felvilágosítás a Diakonisszaintézet Szabályzatában és Rendtartásában található meg, melyet bárki megkaphat 10 lejes árban, az intézet igazgatóságánál.

A kolozsvári Magyar-utcai református elemi iskola tantszabályzata és növendékei szépen sikerült karácsonyi ünnepélyt rendeztek a karácsonyi ünnepek alkalmával.

Dr. Ravasz László református püspök a kecskeméti református iskolák meglátogatása alkalmával előadást tartott az ottani hittestvéreink számára „Az egyház és az intelligencia“ cím alatt. „Az intelligencia alatt nem iskolai végzettséget vagy hivatalt kell értenünk — mondta a püspök —, hanem az intelligenciához tartozik mindenki, aki megérti a maga korának kérdéseit és azokkal szemben határozott álláspontot képvisel.“ Majd így folytatta: „Ez a széles réteg az utolsó évtizedek alatt eltávolodott az egyháztól. Kettejük között szakadék támadt, aminek voltak történeti okai és magyarázatai. A művelődés, amelynek a XVI. században még nemcsak gyökere, de egész kifejezése egyházi jellegű volt, világiassá lett és ezzel az intelligencia és az egyház között az egyik legszorosabb kapocs gyengült meg. Az egyház

is tévesen értelmezte hivatását és az elmúlt század utolsó évtizedeiben lényegét, a vallásosság ápolását nem végezte kellő buzgalommal és bensőséggel. Napjainkban, amikor a gazdasági és társadalmi válság az emberiség elé napról-napra súlyos kérdéseket állít, az intelligencia is újból közelebb jut az egyházhoz s az új idők követelménye gyanánt az egyház is tevékenysége élére helyezi az igehirdetést és a pasztorizációt. A Krisztus szeretete ma is a régi, az emberi lélek ma is szomjúhozik a Krisztus szeretetére és Isten ígéjének igazságaira. Él és munkál a Szentlélek és az öntudatos rétegben feléled az egyház iránti ragaszkodás, mert az egyházban látják nehéz napokban a megnyugvás felé vezető utat, a testvéri együttérzés egyetlen lehetőségét, védelmét és itányítását lázas napjaink veszedelme ellen."

A kolozsvári református Férfi Szövetség a kolozsvári Nő- és Leányszövetséggel karöltve elhatározta, hogy azoknak a főiskolai hallgatóknak, akik semmiféle társadalmi vagy egyéb megsegítésben nem részesülnek, de egyébként tanulásukban előmenetelüknél, valamint szegénységüknél fogva arra nagyon is reá vannak utalva, társadalmi uton gondoskodnak naponkénti egyszeri ételmegosztásokról, vagyis déli ebédosztásokról, amely az elgondolás szerint csak egy tál ételből fog állni.

Ezt a tervbevevett akciót a szövetségek kiküldött végrehajtóbizottsága úgy szándékozik keresztülvinni, hogy felkér minden melegszívű családot avagy magánost, hogy 1933. február hó 1-től július hó elsejéig terjedő időben legfeljebb kétszer-háromszor adjanak 15—20 liter levest avagy főzeléket, de mindig csak egyfélélt, a szegénysorsu főiskolai hallgatók asztalára.

Az így kapandó ételmennyiségért a hidelvei református cserkészek útján saját edényét fogja utána küldeni és a terv szerint a Református Nőszövetség Napközi Otthonában fogja a közös ebédet a főiskolai hallgatók részére feltálatlanni.

Ez az eszme egyébként nem új, mert a kolozsvári kereskedő-, iparos- és földész-társadalmunk idősebb generációja még emlékszik arra, hogy régebben is főzték a szegény diákok részére, mindig vetélkedve abban, hogy ki látja el jobban a szegény diákok asztalát — és az így kapott ételért maguk a diákok delegáltjai mentek el és elhozva közösen fogyasztották el. Ez volt a mai haladó kor konviktusának a kezdete.

Aki valamelyes oknál fogva nem lenne abban a helyzetben, hogy a kért ételmennyiséget felajánlhassa, az meg is válthatja éspedig az egyszeri ilyen ebédet 150 leivel.

A fenti értelmű ebéd-felajánlásokat avagy ebéd-megváltásokat elfogadnak: a kolozsvári református lelkészi hivatalok, nemkülönben a kolozsvári ref. theológia gazdasági hivatala és a kolozsvári református Nőszövetség napközi otthona, Magyar-utca 67. sz. alatt a református templommal szemben.

Magyarországon a kultuszminiszter a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesületéhez rendeletet intézett, amely szerint az öt éves tankönyvváltoztatási tilalom fentartása mellett az 1933—34. tanévben a kiadók forgalomba hozhatják az eddig is forgalomban volt díszesebb kiadású tankönyveket, kötelezte azonban ezek mellett tartalmilag, a díszes kiállítású könyvekkel teljesen egyértékű, olcsóbb fajtájú tankönyvek kiadására is.

Péter Mihály, a szlovenszkői református egyházkerület püspöke előbb gálszécsi, utóbb rimaszombati lelkipásztor, múlt év december 31-én, 65 éves korában szívbenulás következtében meghalt.

A kolozsvári református Nőszövetség a karácsonyi ünnepek alkalmából hittestvéreink áldozatkészségéből úgy a gyermekeknek, mint a felnőtteknek ruhaneműt, élelmiszert osztott ki és ezenfelül az általa fenntartott Napközi-otthon gyermekei és az Aggmenház tagjai részére bensőséges, meleg karácsonyi-ünnepet rendezett.

Gróf Bánffy Miklós erdélyi református egyházkerületi főgondnok, édesatyja emlékére, egy úrasztali kelyhet adományozott a Farkas-utcai református templom részére, azzal az óhajjal, hogy abból a konfirmandus növendékek kaphassák az úrvacsorai bort első úrvacsora vételük alkalmával.

Kolozsvárt a Donát-úton egy új református imaház nyílt meg, amelyben az első istentiszteletet 1932. december 18-án dr. Makkai Sándor református püspök tartotta.

A budapesti 121.000 lélekszámú egyházmegyében megkereszteltek az 1932. év folyamán 2217 egyént, eskettek 747 párt, temettek 1746 egyént, konfirmáltak 830-an, a református vallásra áttértek 338 an, tőlünk kitértek 217-en. Úrvacsorával éltek 36.000 en. Szegénygondozásra begyűlt 65.000 P. (kb. 2.000.000 lej) és a „tízdeks” akció révén 2 vagon élelmiszer.

Törökországban közvetlenül a Ramazon-ünnepek beköszöntése előtt a kormány módosította rendeletét, amely megtiltotta a mohamedán papoknak, hogy az Istent továbbra is Allahnak nevezzék. A papoknak nem tetszett, hogy ezentul az arab nyelv helyett törökül kell imádkozniok és Allahot *Tanri* nak kell mondaniok. Sztrájkokkal fenyegetőztek és erre a kormány úgy változtatta meg a rendeletet, hogy a müezzinek a mecsetek tornyának tetejéről továbbra is arabul imádkozhatnak és az Istent Allahnak nevezhetik, a templom belsejében, azonban az istentiszteletet török nyelven kell megtartani. Az újságoknak azonban továbbra is tilos az Allah szót leírniok.

Oroszországban legújabbban a gyufásskatulyákat állítják az istenellenes propaganda szolgálatába. Még Angliát is elárasztják olyan gyufákkal, amelyek dobozán ez a felírás áll: „Jézus Krisztus biztonsági gyújtó” — s e felirat alatt Jézust gunyoló rajzok láthatók.

A Délkelet-Európai Misszió keretében Zeller berlini lelkész felesége indított meg a németországi cigánygyermekek között értékes munkát. A cigánymisszió középpontja egy 3 méter hosszú és 2 méter széles, lovak által vont kocsis, mely a múlt télen Berlin egyik északi részén fekvő téren vesztegelt és sok cigányfogat vette körül állandóan. A missziói kocsin egymás hegyénhátán rendszeren 30—40 cigánygyermek foglalt helyet, kik feszült figyelemmel hallgatták a Megváltóról szóló kedves tanítást s örömmel tanultak szép énekeket is és közben a kapott élelmiszereket is elfogyasztották. Mert a cigánytáborok lakói sok szükséglet látnak, ezért az Evangélium hirdetésének mindenhol együtt kell járni a szeretet munkájával. A lelkész nevének a bemondása szerint, a cigány gyermekeket nehéz Jézus követésére terelni. Szülők hazudozásra, csalárra, lopásra tanítják őket a következő indokolással: „Nektünk szegény cigányoknak a jó Isten mindezt megengedi.” Megpróbálta az öregebbeknek az Igét hirdetni, de ezek még nehezebben hajlanak erre, mint a gyermekek. A melegebb idő kezdetén a cigánymisszió kocsija is útnak indul és vándorol a cigányok vándorútjain. A tapasztalat szerint unyanis, csak úgy lehet náluk eredményeket elérni, ha vándorlásuk közben sem hagyják őket magukra. A terv szerint, egy teljesen felszerelt missziói autót fognak be-

szerezni, hogy ezzel az ország bármely részében fábórozó cigányokat felkeressék és Krisztus igéje és kegyelme által sok hűnnek, pusztulásnak kitett lelket mentsenek meg az Életnek és a társadalomnak.

A Brit és Külföldi Bibliatársulat havi folyóirata felsorolja azokat az eredményeket, amelyeket a legutóbbi évek folyamán a bibliai területeken végzett ásatások felmutattak. Ezek alapján kiderült többek között, hogy Jerichonak tényleg két fala volt Izrael népe idejében: egy belső és egy külső és mindkét fal kifelé dőlt le s a város tűz által pusztult el. Az egyik elégett házban még találtak megszenesedett datolya és kenyérdarabokat, ami azt bizonyítja, hogy a házban a tűz idején laktak. Az ásatások napfényre hoztak sok cserépdarabokat is, amelyek segítségével pontosan meg lehet állapítani, hogy az izraeliták 1447-ben Krisztus előtt vonultak ki Egyiptomból, III. Tuthmes fáraó halála után s nem mint eddig tévesen vélték, II. Ramses után. Ez a felfedezés valószínűvé teszi azt is, hogy a hercegnő, aki Mózeset megtalálta, azonos Hathsepsat hercegnővel, akinek III. Tuthmes alatt Egyiptomban igen nagy befolyása volt. Ő tartotta fent a győztes templomot Serabitben, ahol az ásatások folyamán semita írásokat is találtak, ami viszont bizonyítja, hogy már Mózes idejében is értettek a zsidók az írás művészetéhez.

Angliában most karácsonykor olyan alkalmi mérkőzés volt, amilyenre aligha volt példa. Portsmouth polgármestere kérte fel a „játékosokat” arra, hogy jótékony célra mérkőzzenek egymással. Biztosnak látszott, hogy a polgármester által tervezett mérkőzésre igen sok ember lesz kíváncsi. Nem is tévedett; a december 28-án tartott meccsen nagy nézőtömeg jelent meg és a bevételből 2000 font jutott a város szegényei részére.

Az egyik csapat tagjai Portsmouth legnevesebb ügyvédei és orvosai voltak, mind java-korabeli uriemberek, akik régesrégén diákéveikben rugtak utóljára labdába. A másik csoport tagjai Portsmouth minden rendű és rangú, sőt minden vallásu papjaiból és egyházi embereiből került ki. A csapat főnöksége a portsmouthi rabbi volt, aki centert játszott, míg a jobb összekötő egy anglikán pap volt.

A londoni „Daily Express” beszámolója szerint nagymértékben szaporodnak Angliában az egészen modern rendszerű iskolák. Ezeknek az iskoláknak lényege az, hogy a gyermekek teljesen szabadon mozoghatnak az osztályokban, nincsenek különösebb fegyelmi szabályok, a formákra nem adnak semmit.

A gyermekek akkor jönnek előadásra, amikor akarnak — mondta az egy kuffolki modern iskola vezetője — és ha bejönnek, nem kell köszönniök. Általában megszüntetem az úgynevezett tiszteletadás minden külső megnyilatkozását. Tanítványaim nem szólítanak Neill úrnak, hanem egyszerűen Neillnek. A gyermekek nem felelnek óránként és nem kapnak rendszeres feladatokat. A modern iskola célja az, hogy mindenki egyéniségének és érdeklődésének megfelelő irányba végezze tanulmányait. A tanulók sokkal jobban tanulnak és sokkal nagyobb érdeklődést mutatnak a tárgy iránt, ha maguk választhatják meg azt az anyagot, amelyel azután foglalkoznak. Természetesen vannak bizonyos keretek, amelyeket figyelembe kell venniük. A tapasztalat azt mutatja, hogy a gyermekek így sokkal komolyabban, lelkesebben dolgoznak és sokkal ambiciózusabbak, mint a rendes iskolákban. A tanár feladata arra szorítkozik, hogy segítsen nekik a tanulásnál, elmagyarázza, amit nem értenek.

Hasonló iskolák működnek Bajorországban és Newyorkban is. A legtöbb ilyen iskola a Dalton-rendszer alapján dolgozik, amely lehetővé teszi, hogy a tanulók egy-egy kisebb csoportja bizonyos tudományos témán önállóan dolgozzék úgy, mint az egyetemeken az egyes

szemináriumokban. Így szoktatják a tanulókat részben a felelősségérzetre, részben pedig arra, hogy mint jövődöbeli szabad polgárok már most is maguk intézzék saját ügyeiket.

A kolozsvári református Egyházközség szorongatott anyagi helyzetbe került. Az 1933. évi nagyon is leredukált költségvetése összeállításánál 500.000 Leura fedezetet nem találtak. Ezért ezen összeg fedezése céljából az Egyházközség vezetősége ötszáz darab 1000 Leus kölcsönjegy kibocsátását határozta el, amelyet az egyházközség évi 6%-os kamatozással öt év alatt fizetne vissza a kölcsönjegy vásárlóknak.

Angol kimutatás szerint a világon legtöbb analfabéta — 10 éven felülieket számítva — Indiában van, 91%. Utána következik Portugália 65%, Spanyolország 43%, Olaszország 27%.

Legkisebb százalék Németországban van, ahol a lakosság 26%-a nem tud írni olvasni.

Vargha János kolozsvári földész a református temető céljaira egy félhold területű szántóföldet ajánlott fel.

A világ gazdasági piacáról a következő jellemző hireket közölhetjük: A brazíliai kormány elhatározta, hogy 1933-ban a mai kávéállomány felét, 15—15 millió zsák kávé megsemmisített. A megsemmisítendő kávé értéke 1,5 milliárd frank. Ausztráliában az utóbbi hónapokban levágtak és elástak 800.000 juhot, hogy a juh-hús és gyapju óriási áresését ellensúlyozzák. A londoni műkereskedők szövetsége megsemmisített 100.000 drb. Viktória korabeli rézkarcot, melyeknek értéke egymillió font volt. Ezzel akarják a képpiac óriási áreséseit ellensúlyozni.

A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége 1932. december 15-én, Budapesten a theologia disztermében művésztét rendezett. Előkelő és nagyszámu közönség jelent meg az estén, amely zsoltárénekléssel és imával kezdődött. Majd Lázár Andor igazságügyminiszter tartotta meg előadását ezzel a címmel: „Református ifjúságunk szerepe a magyar holnapban.”

A miniszter bibliával a kezében, Máté evangéliumából vett idézet olvasásával kezdte. A választott textus a gyűlölet megnövekedéséről s a szeretet csökkenéséről szól és így végződik: *...ám, aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözüül.*

Ma valóban olyan idöket élünk — mondotta többek között a gyűlölet és elapad a szeretet. A magyar református ifjúságra nem csekély részben vár az a feladat, hogy úgy alakítsa ki jövődöt, hogy a szeretet virága elnyomja a gyűlölet dudváját. A magyar mult vérzivatarában a protestantizmus nemes hivatást töltött be s bármily gyászos volt ez a mult, bizalmat kelt a jövődöt illetően. Amikor a nemzeti létet legtöbb veszedelem fenyegette, akkor fejlődtek ki a nemzet csodálatos tulajdonságai.

Befejezésként tovább így folytatta: Nagyrészt a református ifjúságra vár a hivatás, hogy a harag és irigység helyére átfogó szeretet lépjen. Én hiszek abban, hogy ezen szavaimat meg fogja érteni a református ifjúság az egész magyar nemzet. Hiszek abban, hogy szeretettel a szívünkben összeülekezhetünk minden rendű és rangú testvérünkkel. Csupán azt kell tennünk, amit Isten parancsol: *szeretnünk kell egymást.*

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

TARTALOM

Dr. Tavaszgy Sándor: Lázás és beteg társadalmunk. — KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.
Csiszár Lajos: Vallás és világnézet. — Bödi Mihály: Lelkészyomor. — MULT ÉS JELEN. KÉZ A KÉZBEN. — IRODALOM ÉS MŰVÉSZET. — KRÓNKA. — Szerkesztői üzenetek.

Előfizetési felhívás

a „Kálvinista Világ“ új évfolyamára!

Az erdélyi magyar református intelligencia egyetlen lapjára: a KÁLVINISTA VILÁG 1933-ik, új évfolyamára előfizetési felhívást hirdetünk. Lapunk terjedelme a régi marad, de

tekintettel a gazdasági viszonyokra, az előfizetési díjat az új évfolyamra 100 leiben állapítottuk meg.

A mi lapunk a tiszta kálvinizmus elvei alapján áll és minden kérdés megítélésében ezeket az elveket alkalmazza és azoktól el nem szakad. Ellensége minden megalkuvásnak, amely a tiszta evangéliumi igazság rovására megy.

A mi lapunk mentes minden elfogultságtól, előítélettől és kizárólagossági igénytől, mert a kálvinizmus is mentes mindezekről. A kálvinizmus kiváltsága épen abban van, hogy úgy is mint világnézet, úgy is, mint egyház az evangéliumot annyira tisztán és elegyítetlenül hirdeti, hogy lehetségessé válik számára a világ és az élet kérdéseinek a legegységesebb szempontu és érvényü megítélése.

Kérjük lapunk régi barátait, terjesszék a Kálvinista Világot és igyekezzenek új előfizetőket gyűjteni és régi tartozásaikat kiegyenlíteni, hogy anyagi vonatkozásban is eleget tudjunk tenni kötelezettségeinknek.

Teljesen új állapotban levő Tóthfalusi féle

KÉPES SZENT BIBLIA

eladó. — Cim: Özv. Falka Károlyné, ref. lelkész neje.

TURDA, STRADA GH. BARIȚIU NR. 72.

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: Dr. TAVASZY SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ-KOLOZSVÁR, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

VII. ÉVFOLYAM

1933. FEBRUÁR 28.

2. SZÁM

Lázás és beteg társadalmunk

hátán borzongató félelmek szaladtak végig azoknak az újabb gazdasági és szociális kirobbandásoknak a nyomán, amelyek csak az elmúlt hetekben is foglalkoztatták a világ közvéleményét. A véres pártpolitikai összeütközések, az utcai barikádharok, az emberáldozatokkal járó sztrájkok, a politikai gyilkosságok napirenden vannak. És az emberiség lelkiismerete alszik tovább. Politikusok, államférfiak frontot csinálnak az orosz bolsevizmus ellen, és csodálatos! hogy még mindig nem látják, hogy a rendbontó, felforgató bolsevizmus nem Oroszországból jön, hanem a társadalmi élet rothadt gondolatoktól, érzelmektől: a kapzsiságtól és gonoszúságtól fertőzött talajából üli fel mindenütt a fejét. Világ vak vezetői lássátok meg, hogy a veszedelem nem kívülről jön, hanem belülről támad és a fertőzés sem kívülről, hanem belülről eredt. A bolsevizmus terjesztői nem a szovjet ügynökei, hanem azok, akik még mindig azt vélik, hogy a letiportak, a klzsákmányoltak, a munkanélküliek és az éhezők nem látják azt a sok önzést, a rettenetes kapzsiságot, a sok igazságtalanságot, amely körülöttük tobzódik s amelynek ők maguk az első áldozatai. A világ vak vezetői észrevehetnék, hogy ezek a nyomorultak csak az első áldozatok, de jönnek tovább mások és a végén egy rettenetes robajjal ledül ennek a polgári társadalomnak még fennálló tartófala. Társadalmunknak és a jelenlegi társadalom vezetőinek többet kellene törődniük az önkritikával, mint párt- és osztály-kritikával és többet kellene foglalkozniuk a rendkívüli intézkedések helyett, a Krisztus királyi széke előtt folytatott bűnbánattartással!

T. S.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK

Lapunk egyes olvasóitól gyakran kapunk felszólítást, hogy egyes őket érdeklő és foglalkoztató kérdéseikre adjunk feleletet. Egyik ilyen kérdező testvérünk ezeket írja: „Feleletet kérünk kérdéseinkre a Kálvinista Világban, mint amely lapot az öntudatos kálvinizmus reprezentánsának tartunk.“ Utóbb két jelentős kérdés merült fel olvasóink táborában, ezekre feleltünk ez alkalommal. Feleleteinket kénytelenek vagyunk rövidre szabni, nemcsak a lap terjedelme miatt, hanem azért is, mert nem vizezt bört, hanem tiszta bört akarunk a poharakba tölteni.

Lelkészszentelés és püspökszentelés.

A novemberi zsinat folyamán merült fel ismét és a napilapok felszínés tudósításai révén került a református közvélemény elé. Felvetődött több olvasónk részéről, hogy lehet-e a református egyházban „szentelésről“ szó, és ha lehet „lelkészszentelésről“, miért ne lehetne „püspökszentelésről“ is beszélni?

Tételes feleletünk: *A református egyházban nemcsak lehet, de kell szentelésről beszélni, ennél fogva jogosult a lelkészszentelés, de nem jogosult a püspökszentelés. Miért?*

„Szent“ egyedül maga az Úristen, akinek istenségét épen a „szentsége“ fejezi ki. A „szentség“ az Isten sajátos légköre, az a külön és merőben más életszféra, amely egyedül és kizárólag az ő tulajdona. „Szent“ tehát egyedül az, ami Isten tulajdona, az, ami az ő egyedül szent akaratának az összefüggésébe tartozik. „Szent“ az ekklézsia, mert az Isten által a Krisztusban kiválasztottakat foglalja magában, ezért az ekklézsia „a szentek egyessége“, a Krisztushoz tartozók közössége. A „szentség“ azonban nem természetes tulajdona, tehát nem birtoka sem a földi egyháznak, sem a tagoknak, mert a szentséget, ami nekik ígértetett és Krisztus által nekik adatott, nem tudják ténylegesen és egészen átvenni. *De éppen az Isten ígérténél és akaratánál fogva részesei a szentség erejének, tehát az ígértet és a reménység alatt az egyház, mint közösség a kiválasztottak, a szentek egyessége.*

Isten tehát az ő szentségét közli, az ő szentségében részeltet, anélkül, hogy mi azzal rendelkeznenék, azt dologilag vagy tárgyilag alkalmazhatnók. Az Írás számos helyen kifejezi, hogy a „szentelést“ Isten az ő Szentlelke által végzi, és pedig az egyházi közösségben, és mindig bizonyos külső cselekmények alakjában. Az Írás szerint az egyház „szentel“ templomot, iskolát, harangot stb.; de nemcsak tárgyakat, hanem személyeket is. *Az előbbiek megszentelése azt jelenti, hogy az illető helyeket vagy tárgyakat kivonja az egyház, Isten rendelése alapján, a Szentlélek által a közönséges világi használatból és beiktatja az Isten akaratának a nagy összefüggésébe és annak szolgálatába.* A templom szent hely, mert egyedül az Isten dicsőségének áll a szolgálatában; az iskola szent hely, mert egyedül az Isten akaratára szerint való ismeretek és tudományok hirdethetők abban, tehát ezeken a helyeken nem juthat szóhoz semmiféle olyan emberi megnyilatkozás, amely nem szolgálja az Isten nevének tisztességét.

De „felszentelhetők“ egyes személyek is az Isten szolgálatára. Ebben az esetben jelenti a szentelés: bizonyos kegyelmi ajándékokkal való felruházatást. Ezt a felruházást azonban nem az egyház és nem a cselekmény adja, az csupán külső érzéki jegye annak az ígéretnek, amelynek alapján pl. a lelkipásztor az ő szolgálatára elköteleztetik és beállítatik. Ennél a kérdésnél az a fontos, hogy megismerjük, hogy miképpen a szentség, úgy a kegyelmi ajándékok sem lesznek senkinek természetes tulajdonai, mintha valakit kiemelnének a hívő keresztyén emberek „rendjéből“ és valami új szentségállapotot, vagy természetet vagy méltóságot kölcsönöznének.

És ha ez így van, úgy még kevésbbé engedhető meg, hogy embereknek, még ha lelkipásztoroknak is nevezzük azokat, alacsonyabb vagy magasabb és még magasabb szentségállapotot tulajdonítsunk és így a „rendeknek“ különböző fokozatait létesítsük az egyházban. Ha ez megengedhető volna, ez azt jelentené, hogy meg van a lehetősége annak, hogy emberek, Isten előtt, különböző méltóságokkal hivalkodjanak, tehát igényt tartsanak arra, hogy a tökéletesség-különböző fokozataival dicsekedhessenek. Ezért lehetséges és szükséges a „lelkészszentelés“ szimbolikus kifejezésére annak, hogy Isten az ő elhívásával és ígéretével az illetőt a maga szolgálatára elkötelezte, tehát kész a Lélek által felruházni azokkal a kegyelmi ajándékokkal, amelyek erre a szolgálatra szükségesek. A mi református hitünk szerint ez a szolgálat lehet kisebb, vagy nagyobb körű, de maga a szolgálat minden körben ugyanaz: az Ige hirdetése, a Sakramentumok kiszolgáltatása és az egyházfegyelem gyakorlása. Isten erre a szolgálatra adja az ő Szentlelke által azokat a kegyelmi ajándékokat, amelyek szükségesek.

A református keresztyén egyházban nincse-

nek „egyházi rendek“ különböző szentséghatalommal felruházott különböző méltóságok. Itt minden hivatalos, neveztessek csak „lelkipásztornak“, vagy „esperesnek“, vagy „püspöknek“, egyformán „minister verbum Dei“, az Ige egyszerű szolgálója. A természetes képességeiben, arravalóságaiban, általában a tántumaiban lehet egyik több, mint a másik, de a kharizmákban, ha van is különbség, de nincs „több“, vagy „kevésbb“, mert ebben a viszonyban eltűnik az ember jelentősége, az Isten pedig, mint Őr és mint Lélek, mindenkivel szemben ugyanaz. Aki egyszer felszenteltetett az egyház által a lelkipásztori szolgálatra, az Ige hirdetésére, az az ugyanazon Őr és az ugyanazon Lélek által szenteltetett és ruházott fel kegyelmi ajándékokkal, tehát nemcsak nincs szüksége annak, hogy újból és újból felszenteltetessék, de nem is szabad azt ismételtetni. A felszentelés megisméltése, a püspöki hivatalba való beiktatás esetén, azt jelenti, hogy a püspök magasabb kegyelmi ajándékokkal ruháztatik fel, tehát magasabb szentségállapotban lévén, olyan javakat tud adni vagy közvetíteni, amelyeket a csak lelkipásztori tisztben forgolódnók nem tudnak. Ha ezt a felfogást valljuk, úgy készen van a „papi rend“ után a „püspöki rend“, de akkor meg fel kell szentelni az „esperest“, mint a második egyházi rendhez tartozót, mint olyan valami középplényt, aki magasabb kharizmákkal rendelkezik, mint a lelkipásztor, de kisebbekkel, mint a püspök, szentebb, mint a csak — lelkipásztor, de kevésbbé szent, mint a püspök. Ide jutunk a püspökszentelés aktusának komoly végiggondolásával, vagy pedig oda, hogy a lelkészszentelés után nem lévén fontos, csak ünnepléses ceremóniának tekintjük. A református egyházban azonban nem lehetnek hiú és üres szertartások, ott csak komoly és az Isten Igéjét szolgáló szertartások lehetnek.

A halottak napjának megünneplése.

Egyik igen komoly lelkipásztor testvérünk a következőket írja nekünk: „Nagytisztelott Őr ugyan a Kálvinista Világ 1930. nov. 1. számában világosan kifejezést adott annak, hogy mi kell legyen a felfogása, a nézete a református embernek a temetők és sírok kivilágításának babonás, pogányos szokásával szemben s általában, hogy mi a református ember kötelessége elhunyt halottjaival szemben. Sziveskedjék megírni azt is, hogy helyes-e, megengedhető-e, hogy tiszta református gyülekezetek kálvinista lelkészei a katolikus halottak napján harangozzanak és a kivilágított református temetőkben, a hívek kívánságára, papi szolgálatot teljesítsenek? Vádolható-e mulasztással az olyan lelkész, aki ilyen szolgálatot a hívek kívánságára sem tesz? Vannak-e és ha igen, hol vannak azok a szentírásbeli helyek, amelyek arról tanítanak, hogy egy más felekezet ünnepeit üdvösséges a református halottokról ilyen kegyeletes

megemlékezés? Vagy ebben a kérdésben egyedül a Helvét Hitvallás XXVI. részében lefektetett tanítás az egyedül mérvadó? Igaz-e, hogy a katolikus halottak ünnepén a mi elhalt református püspökeink sirját is megkoszorúzzák, református theologus testvéreink a kolozsvári temetőkhöz kivonulnak és ezen a napon a halottakról emlékeznek?”

Levélíró és kérdező testvérünk soraiból mindenki meggyőződhetik, hogy még mindig mennyi pápista kovász van a mi református gondolkodásunkban és a mi egyházi gyakorlatunkban. A reformáció és az abból következő protestáció tehát soha be nem fejeződhetik, mert a pápista románizmus nem múló tünet, amelyet anagy reformátorok egyszermindenkorra kizártak volna az evangéliumi egyház életéből, hanem az ősi mágiához tapadó emberi természet állandó magatartása. Ezért a reformációnak örök reformációnak kell lennie!

A fent felvetett mindenik kérdésre egyszerűen és határozottan „nem”-mel kell felelnünk. Nem szabad a halottak napját semmiféle ünnepléssel kiemelni a többi napok sorából. A református egyház nem ismer semmiféle olyan bibliai tanítást, amelynek alapján a halottakról való megemlékezés vagy azok ünneplése igazolható lenne. Ravasz László azt mondja a temetési szertartásról: *„Szertartásunk a halott földi vagy mennyei állapotában semmiféle változást nem idéz elő. Általában nem lesz álma könnyebb, szenvedése rövidebb, idvessége bizonyosabb, feltámadása dicsőségesebb, mert ő a halál pillanatában kivételett az emberi hatások és nevelő eszközök alól s közvetlenül az Isten színe elé helyezteték.”* „Nyilvánvaló tehát, hogy

a temetés az élőkért van és nem a holtakért.” Ez a megállapítás fejezi ki ebben a kérdésben hitvallási igazságunkat, amelyet a lapunkban fent idézett helyen részleteiben is felmutattunk. A halottak napja, katolikus felfogás szerint, a halottaknak szól és a halottakkal szemben való kötelelességek teljesítésére rendeltetett. Épen ezért ebben az ünnepben való részvételtől teljesen tartózkodnunk kell, annyira, hogy az elhalt kedveseinkről való magános megemlékezéseinket, sirjaik rendbentartását is ettől a naptól merőben függetlenül kell végeznünk. Aki ebben a kérdésben mást vall és más gyakorlatot folytat, vagy más gyakorlatnak enged, az nemcsak egyházunktól idegen szokásoknak hódol, de ezzel utat, csatornát nyit, hogy az evangélium szerint reformált egyház szellemétől idegen, ellentmondó szellem folyjon be hiveink és egyházi közösségünk sajátos lelkébe. Nagy felelősség terheli az olyan lelkipásztort, aki csak az ilyen jelentéktelennek látszó szokás gyakorlásához is hozzájárul, sőt, ha azt meggondolatlanul támogatja és fentartja, talán kényelemszeretetből, talán gyöngédségből vagy tiszta kegyeletes indulatból. Ebből az idegen kovászból elég csak egy csipetnyi, hogy megzavarja az evangélium tiszta vizét.

Kétségtelen azonban, hogy az ilyen rontó szokások ellen küzdeni nem könnyű. Ezt a küzdelmet azonban nem alkalmasszerűleg és különösen nem halottak napján, vagy közvetlenül az előtt, vagy után kell felvenni, amikor a szokásokban már megrögzött lelkek a legérzékenyebbek, tehát a tiszta igazság megláttatására a legkevésbé fogékonyak, hanem alapos és szívós munkával *szakadatlanul* kell folytatni nagy pásztori gonddal és szeretettel. T. S.

Vallás és világnézet.*

Irla és a Marosvásárhelyi Református Nőszövetség ismeretterjesztő estélyén 1931 december 8-án felolvasta:

CSISZÁR LAJOS.

Jókai igazolta az „Új földesur” című kortörténeti regényében a magyar föld átalakító, nemzetiesítő erejét. Az 1848-as magyar szabadságharcban mint osztrák tábornok, később már lelkes magyar, Ankerschmidt, a magyar róna lélekformáló hatása alatt az őslakó magyarokkal egyenlően érző kuruccá lesz.

A föld ilyen átalakító hatását, vallásteremtő és világnézetre inspiráló őseréjét érzékeltetendő elvezetem hallgatóimat a bibliai Szentföldre. Az Igéret Földjének egyes helyeit ha megismerjük, érthetjük meg s bibliából kisugárzó „biblikus lelkiséget” az emberi gondolkodás sajátosságának lényegét, mely a legősibb irodalmi műben: a Bibliában van letéve.

Történelmi igazság, hogy a zsidóság saját építészettel nem rendelkezett. Föniciái rokonaitól vette át, míg a kultúra és a tudomány ágát a babiloni, caldeus, szumir és egyiptomi népektől tanulta el.

Egyiptom földjéről hozta a gondolat-ritmusban írott, himnuszhoz hasonló irodalmi műfajt: a zsoltárt. Amint az egy Isten dicsőségéről, a Nilusról, a Nap termékenyítő erejéről, a Föld terméshőségét magasztaló gondolatokról szólnak a papyrusra és a templomok falaira tett ősi hieroglifek; a zsoltárok is a Jehova dicsőségét adják metaforákban, hirdetik ujult gondolatok ismétlődő hullámaiban. Ezen az irodalmi műfajon keresztül él a biblikus szellem.

* A fenti című különben igen érdekes cikk tartalma nem fedi egészen a címet, de úgy adjuk, amint azt kaptuk. A cikk nagyon sok megállapításával nem értünk egyet, ez alkalommal azonban nem polemizálunk, hanem a jövő számainkban még vissza fogunk térni Kérdés és Felelet című rovatunkban és elmondjuk megjegyzéseinket,

A biblikus lelkiséget Palesztina földje adja. E föld különös sajátosságából látjuk meg, hogy itt valóban átalakulhat az egyén biblikus lélekke, az egy gondolat körben, mozdulatlanul gondolkodó, meditáló emberré. De meggyőződünk arról is, hogy a csendes lélek csapongó, szangvanikusra változó kedélyt is hord titkos mélységében, abban a bensőben, melyet még nem ismert ki soha, önmaga az ember sem.

Ahol a keresztyén vallás is megszületett: Palesztina, a világ legkülönösebb, csodálatos geológiai képződése. Az egész ország vármegyéink közül egyik legnagyobbnak felel meg területben. Talaja kompakt, egy testet tevő, nagy márvány, vagyis mészköszikla.

Ez a nagy szikla igen érdekes felszínű. A világ leghullámosabb talaja. A Földközi tenger mellett lévő Jaffától a légvonalban 50 kilométer távolban levő Jeruzsálem 800 méternyire fekszik a tenger színe fölött. A keskenyvágányú kis-vasut 65 kilométernyi utat tesz meg a sok kanyargó emelkedés miatt, míg felkapaszkodik fennsíkra, melyen Jeruzsálem és a tőle 8 kilométerre lévő Betlehem is fekszik.

Jeruzsálemtől 30 kilométerre van a Holttenger, melybe a Jordán, ez a mi Kisküküllő folyónk nagyságával egyenlő viz beleömlik. A Jordán völgye és a Holttenger színe a legmélyebb felület a földön. A Földközi tenger szintől 400 méterrel van lennebb. A Földnek legmélyebben behorpadt felszíne. Egyetlen mélységű táj, ahová Nap süt, ahol levegő van, ahol föld-felszíni élet lehetséges.

A Libánon glecsereiből táplálkozó Jordán „vize” állandóan zavaros. Az agyagos talaj hordalékát viszi. Nem tiszta, mint a schweizi hegyekből induló égszinkék, tiszta olaszországi folyók. A Holttenger 18% sót és keserűsót tartalmaz, azért nincs élet benne. A só állandóan tömörödik, mert a Jordán folyó nem szállít annyi vizet, mint a Holttenger kipárolgása.

Csodálatos, hogy a nagytengek vize a közlekedő csövek elve alapján nem törhet át e mélységbe, jól lehet 40 atmoszféra nyomással mehetne a 400 méter mélyen fekvő völgy és tengerterületekre.

A Jordán völgye széles, mint Felcsíkban az Olt medencéje. Kétfelől nagyhegyek, mint a Hargita magas ormai vonulnak végig. A legmagasabb csúcs a Tábor-hegy, ahonnan az Idvezítő nézett végig e széles, nagy földterületen és a Sátán mutatta, neki ígérve a világot, a nagy, végtelen völgyet.

A hegyek kopárak. Egyetlen fűszál, fa, moha vagy madár nincs sehol az egész tájon. Az ókor háborus századaiban hengerelték pusztították így el. Az átvonuló csapatok tették olyanná, mint a velenceiek által elpusztított erdők helyén, a mai kopár Karszt.

A Jordán-völgy sík része homoksvatag. Mint a Szahara: pusztia, életnélküli. A homokban imitt-amott senyved egy-egy Krisztus-tövis bo-

kor, melyek között szánandó soványságú kecskék legelnek s próbálnak nagy küzdelem árán a tövisek közül egy-egy zöld levelet kinyaldosni.

A 97 lakóból álló Jerichó falú 3 kilométerre fekszik a Holttengertől. Ott van a régi vár is, melynek nagysága a mi marosvásárhelyi Kollégiumunk területének felel meg, csak hosszúkásabb és keskenyebb az udvara. A többi ől vastag fala most került ásatás által felszínre. Szárított vályog téglával épült. Teljesen a Tigris-Eufrátes völgyi építésmódjának utánpótlását mutatja.

Bizonyos, hogy a Holttenger abban az időben a várfalig ért és az évezredek során történt apadása következtében húzódott mai helyéig. Amennyiben a tropusi klímához hasonló Jordánvölgy területeit a folyó vizéből való öntözéssel fogják termővé tenni: akkor a vízhiány miatt a mai Holttenger rövid századok alatt sókristályos területté fog száradni.

Az ókorban és újabban is a XX ik századig Palesztinában egyáltalán nem voltak közlekedő utak. Kizárólag állatokon történt a teherforgalom is. A Jeruzsálem és Jericho között vezető utat a német császár látogatása alkalmára építették. Ez az út a világ egyik szomorú helyénél vezet el.

A Kidron patak völgye ez! Egy száraz, feneketlen kanyonnak nevezhető mélység. Egyik partján az út, a másikon meredek, többszáz méter magas kőfalszerű oldal, tele apró üreggel, mint a galambházak, sok-sok cellával, melybe a görög-keleti bűnös papokat internálják egész életükre.

A függőleges sziklafal ormán, többszáz méter magasságban vezet ösvény végig egy kolostorból kiindulva. Máshonnan az ösvényhez jutni nem lehet. Az ösvényről kötelen eresztik le a bűnöst a barlangba, az életfogytiglan való elmékedés börtönébe, ahova naponta kapja, kötelen leeresztve az enni-inni valóját. Alatta lennt a feneketlen mélység, ahova csak az élet eldobása által juthat.

Amikor a kéz már nem nyúl a kötelen lebecsátott élelem után: abból tudják, hogy koporsó szükséges. Halottja van a barlang-cellának. Az itteni mentalitás szerint a cellába való száműzetés nem jelenti a börtönt, csak a világtól való elzárást, az igazi elmékedésre és túlvilági előkészültre való lelki magányt. A Kidron patak e szomorú oldaláról ki lehet látni Jerichó felé a Jordán völgyébe is.

Ebben a pusztia és nagyobbrészt meg nem művelhető, az embereknek e miatt munkanélküliségre kárhoztatott országában megérthető, ha a bentlakók annyit tudnak egy helyben ülni és a legkisebb gondolatkör variálása nélkül napjaikat képesek lemorzsolni.

Rettenetes látvány a kietlen és pusztia táj, a kősvatag, az 1200 métert emelkedő út mellett Jerichó és Jeruzsálem között. Itt érjük a pár házból álló Bethániát. Közel Jeruzsálemhez. Vele

szemben, ahogy elhagyjuk Jeruzsálemet, a Jákob kútját. A kősziklában isteni csodának tekinthető e kút. Az emberek nem forrásvizet isznak Palesztinában, hanem a fedélről lecsorgó esővizet, melyet a ház alatt levő sziklaciszternában fognak föl. Azt hiszem, hogy az Olajfák hegyén levő réteg szivárgása e palesztinai csodát képező kút, mely emlékeztet Kolozsvár felé menve a Feleki hegytetőn levő kútra, mely olyan éppen, mint a Jákob kútja Jeruzsálem tövében, Bethániával szemben a hegyszerpentin fordulója mellett. A Bibliában a kút nagy jelentősége innen érthető.

Amint felér az út a 800 méter magasán levő fensíkra, innen feltűnően emelkednek a Jeruzsálemet bekerítő erődítési falak. Még az ókorból volók ezek a fogazott, felső koronázású, többemelet magasságot kitevő kőfalak, melyek a hét dombocskára szabályozásának munkájával a városalapításkor kikerülhetett kőből épülhettek.

Bellehem és Jeruzsálem környékén van Palesztinában egy kevés megművelhető föld. Igen jól az Olajfák hegyéről tekinthető át e terület. Jókora emelkedése van az Olajfák hegyének, mely a mi marosmenti magasabb hegyeink oldalának felel meg. Az Olajfák Hegye Jeruzsálem falától indul ki. Csúcsáról úgy tekinthető a kőfedelű házakkal épült Jeruzsálem, mint a Czenkről Brassó. A hegy alatt balra fekvő rész Bethániáig a Jozafát völgye. Ez az a völgy, ahová a nagyvilágból Jeruzsálembe meghalni térő zsidók temetkeznek. Végláthatatlan sorban, ropant sűrűn, akár a prágai ghettó-sirok kövei állanak Absolon síremléke körül a hívő zsidók síremlékei, akiket koporsó nélkül, imaköpenyükben adnak át az anyaföldnek, hogy hitük szerint az arkangyal trombitájára, a támadáskor ők legyenek a legelső, akik az új életet a sírok megnyílása után újra kezdik. Palesztinában a kősziklasivatagban ritkaság a föld, mint e rettenetes nagy temető területének ásható felülete.

Az Olajfák hegye tele van kolostorral, közöttük a Miatyánk Rendház, melynek helyén az Úr által szerzett „Miatyánk“ a világ minden kultúrnyelvén olvasható, a kolostor oszlopsoros udvarának fedett folyosója falán. Magyarul is — egy kis nyelvtani hibával. Az Olajfák hegyoldala gazdaságilag művelt. Akkor fel volt éppen szántva. Búzavetés volt benne. E termékeny terület fent a hegyen fákkal van valóban beültetve, köztük olajbogyót termőkkel is. A rendházak lakói ültették. Nagy ritkaság ez Palesztinában. A Jordán völgyében is csak a rendházak fallal kerített területén belül van növényzeti élet, mint a gondos, öntöző-munka eredménye.

Az Olajfák Hegyről leérve, a Jozafát völgyének kezdetén találjuk a Getsemáné-kertet. Kőfallal bekerített területe akkora mint egy 300 négyszögletes kis parkocskára. Ciprusok, tuják és más apró bokrok látszanak benne. A kertből

alig 50 lépésnyire áll Jeruzsálem bekerített kőfala, mely átlag 20 méter magas, de néhol a sziklák feneke a 40 métert is eléri.

Az Olajfák Hegyével néz szembe a magas bejárat, a kőfalban lévő, befalazott kapú helye. Itt volt az István-kapú, amelynek tövében az első vértanút megkövezték, ahol Pál apostol is közreműködött a kődobásban.

Kő-halál! Kőincselés!

A kősvatag országában megérthető!

A halálos ítéletnek, az emberroham e formája megkapja magyarázatát abban, hogy itt minden csak kő. Valószínű, hogy az ókorban ettől a kaputól vezetett a legrövidebb út a Getsemáné-kert mellett a Jozafát völgyén át Bethániába, mert a városfalról itt fekszik ez a falú a legközelebb.

Krisztus a most befalazva lévő kapun vonult be azon a nevezetes, első virágvasárnapon a Szent-Városba. Ez a kapú azóta állandóan be van falazva és az itt élő monda szerint csak akkor fogják kibontani, amikor a zsidóknak az igazi Messiásuk el fog jönni.

A városban vagyunk a falakon belül.

Lapos tetejű, kővel fedett házak. Egy-két lépés széles, szűkebb, velencei méretű utcák. Legtöbbjük másfél, két méter széles. Egy pár talán szélesebb, mint például a Via Dolorosa is, ahol az Úr vitte a keresztet a Golgothára. Talán 4 méter szélességű. Ez itt körút jellegű. Kövezete amolyan apró, gömbölyű, lábtörő. A városban csak gyalog lehet járni és teherhordó állatokon, számaron, tevéken. Ma is használják ez igénytelen szent állatot, mint az ókorban.

A városban mélységes csend. Embereket látok a kapuban kivül a szűk utcába. Nyers paradicsomot ebédelnek. Szóval ülnek. Csendben érzik magukat. Elmélyedésük valóban biblikus. Akár mohamedán, zsidó vagy keresztény városrészen megyünk át, szóval, inában elmerült lelkeket látunk.

A számarháton bevonuló Idvezítőt a szűk utcában valóban szemtől-szembe láthatta mindenki maga mellett, közvetlenül. Virág a tavaszi időben az Olajfák hegyéről bőven maradhatott a sableszről. A tavasz megteremtte az Olajfák-hegyén a mezei virágot. A csöndes város elmélyedt lakói csak ezt az egy szót sóhajtották: „Krisztus“. A tömegszuggeráló a római katonák által megszállott városban a felszabadítót ünnepelte.

A csöndes városból a Damaskusi Kapun megyünk kifelé, ahol a Biblia szerint a kapú közepe alatti nyílást a nép „tűfokának“ nevezte, melyen a tevének könnyebb átjutni, mint a gazdagnak a menyországba. A bástyában levő kijárat „L“ alakban török. Szűk útrész a falak között. Ezért a gyalog, tevéken és számaron törtető szembenjövők nem tudnak jól kitérni. A tumultus állandó, botok emelkednek a levegőbe. A nyugodtság szangvinikus kirobbanásba megy át. A nyugodtságból átmenő eme

szélsőséges temperamentum érteti meg a krisztusi drámát, mely vasárnapról csütörtökig fordult meg, amikor a tömeg fanatikusan ordította, követelte: „Feszítsd meg!”

Ez a sajátos föld alakította ilyené az embereket.

Nem-e a hűvös szigetország mérsékelt klímájához kellett ruháját, életrendjét alakítania Gandhinak is? Megérthető a Jordán völgye, ahol az egyenlítő klímája van nyáron: a disznóhúst nem engedték enni. Az akkori isteni és egyben polgári törvényekkel tiltották azt is, hogy ne fürödjenek csak folyóvízben vagy ott, ahol forrás van. Érthető ez is, mert az ország sziklás talaja tele van kivájt kőgödörökkel, melyek poshadt vize betegséget idézhet elő. Isteni és polgári törvényként tartják a zsidók e tilalmakat a husvéti pászkával együtt, mindenütt a világon. És e sok érthetetlen, lényeg nélküli forma, morális, belsőség nélküli dogma tartja össze ma is jórészt a zsidóságot, jóllehet már rég megszűnt a ghetto élet.

Mivel a kopár, köves vidéken az emberek nem tudtak úgy dolgozni, mint a jó talajú, mivelhető országokban, ezért érték rá a nap legnagyobb részét elmélyedéssel tölteni, a példabeszédek, szavak és törvények különféleképpen értelmezhető jelentésén meditatálni, legtöbbször lényeg nélkül vitatkozni.

Ebben a milióban Krisztus idejében sok minden hatott sajátosan a lelkekre, az idegen, megszálló római csapatok, az adószedők, vámszedők, a gyűlölt pénzharcosok. Az emberi baromrend, a rabszolga barbár árucikk, melyet a római civilizáció az uralma alatt levő emberiségből oly nagy tömegben nyugtázott le: lényeges alkatrésze volt az össze-vissza hányt társadalomnak.

Meg kellett születnie ezért ott azon a földön a szeretet vallásának. A kitzsítottak keresték a szeretetet. Isten gyermekeiként a lelki közösség révén így formálódhattak a szeretetben emberré.

A kereszténység az angol-szász nemzet révén a második évezred végén vívta ki csak, hogy a rabszolgáságot megszüntette s ezzel hitét megbizonyította. Higgyük ezért, hogy haladt a világ. Az emberiséget ma nem zsákmányolják ugyan, mint a régi világban, mert van szeretet és él ma is a Krisztus a földön.

Az emberiség nevelődik. A szeretet, a humanizmus, hiszem, hogy át fogja alakítani idővel a gyűlöletet, irigységet, mint ahogy az ember fejlődése rendjén átalakította a kopoltyút mandulává, megszüntette a vakbél szerepét, átalakította fogait, melyek sokezer esztendővel ezelőtt olyanok voltak elől is, mint a szénarágó állatoké.

Nagyon szeretném, ha a világ legnagyobb-szerű szociális történelmi filmjét elkészítenék, melynek tárgya a Krisztus volna. Az ókori világ rabszolgaéletének megismertetésével a krisztusi

szeretet forradalmiságát kellene érzékeltetni. A *legnagyobb forradalmár* volna a film címe. Krisztus élete peregne le benne, aki egyenlővé tudta tenni a rabszolgát a patriciussal, a milliós rabszolgák urával, a császárral.

Az emberiség nagy szellemi története idején, amikor a reformáció és utána a nagy francia forradalom megszületett: a vallások filozófiája helyébe világnézetek, termelési rendek gondolatai következtek. A dolgozó milliók gondolkodó agya váltotta fel a palesztinai nép biblikus, kontempláló eszmevilágát.

A Biblia, az ókori műveltség szemtűvegén, annak idején mint a polgári és isteni rendelkezések és igazságok legmodernebb könyve az emberiségnek a legtisztább boldogságot ígérte. Az ígért áll ma is. A biblia lelkesége és az emberhez való viszonya nem változott. Igazságai állanak ma is. Csak az emberek változtak. Az életrend alakult át. Ma másért kell oktatni az embereket, másért kell ostromozni, mint az ókorban. Más az emberek igénye a mai társadalmi rend alapján, a mai ismeretek és gondolkodás módján. A mai ember a Martinovits-féle szabadság-katé szerint nem kétlábú, tolatlan állat, amiként Plátó definiálta, hanem okos és teremtelt lény, aki a maga okosságát ha nem követi: csak olyan állat, mely embert képzel, de valósággal nem egyéb baromnál.

Az abszolút szabadság ma sem teljes ezen a földön. Amit a francia forradalom megállapított, amiért Martinovits és társai pallós által vértanu halált haltak és amiért milliók fegyverrel harcoltak: Krisztus a szív, a passzivitás megértő és szerető szent fegyverével vívta ki. Így vél győzni ma Ghandi is.

Néptünk passzivitása az itteni új impérium változásakor valósággal a messiási napok levegőjét érezte velem. Megszálló hadsereg, az emberek züllése, megfélemezése mindarról, ami régebben szent volt, kigunyolása érzéseknek, meggyőződéseknak, mind a történelmi analógiát ihlette. lelkemben.

E változó idők borzalmasságai közepette nap-nap után kerestem a Megváltót, áhítottam az igaz, őszinte profétai hangot. Vágytam, mint a biblikus világ embere, a jövőt megérző és igazságot mondó ember szavait hallani, aki útbaigazítja az emberiséget. Szeretetet hirdet, megbékülést, a jövőre való összefogást, megértést, munkát az emberek között. Akik azt fogják mondani: ne legyen bosszu, béke legyen a földön és szeretet.

Nagy kaosz volt. Jöttek álproféták, akik szidták másokat és azzal álltak elő, hogy ők már rég látták a bekövetkezetteket, mint jövőt. A maguk érvényesüléséért azt mondták, hogy ennek így kellett lennie. Jöttek, akik bosszút lihegve letiprást emlegettek. Az úrben azonban volt krisztusi hang is. Kicsendült a szeretet örök akkordja. Volt aki mint a biblikus pro-

féták: pontosan megmondta előre a most bekövetkezett nyomorúságokat, az egész világ emberiségének leszegényedését, válságát. Megmondta, hogy nemcsak a fehér ember lesz szomorú ember a földön, ha nem a Krisztus szeretetének törvényei fog a béke szellemén uralkodni. A bosszúvágy rossz tanácsadó, csak kárt hoz, szomorúságot, bánatot.

Aki Krisztusként hirdette a szeretetet, annak menekülnie kellett. Házát rombolták szét, hazátlaná tették. Az angol-szász nemzet közgazdaszai a biblikus világ írástudó profétáiként beszéltek a világhoz. Isteni, örökkévaló igazságok hirdetésével szólottak az emberiséghez. Beigazolták, hogy ugyan volt aki a háborút elvesztette, de senki nem nyerte meg. Aki azt hitte, hogy nyert: az is vesztett, mert a béke a krisztusi szeretetet nem tartalmazta, ezért átok lett az emberiségén.

A bibliai profétákról sokan azt hitték, hogy a szuggeszív érzékük különös volta miatt tudtak jósolni: ime egyéb nem kell, mint tisztánlátás: és a gazdasági törvények ismeretéből jósolhatnak a mai igaz emberei is. Biblikus frappánsággal jóslták meg a mai összes nyomorúságokat pontról-pontra.

Az ókori kultúra világszemléletén lévő gépeket, a mai civilizációt teszik az emberiség bajainak okozójává. Elfeledik e gondolkodók, hogy vissza akarják fejleszteni a világot. Az ó-kor 6 napos munkahete a Holdnak fázisát ünneplő szokásból alakult. A 6 napos munka mégis megfelel a gépnélküli civilizációban, azonban nem lehet az ó-korból átjött 6 napos munkarend szokása miatt a nyomorúságért a mai civilizációt okozni. A vallásnak kell a mai termelési rendhez alakulnia. A vallásnak kell hirdetnie az új világnézeti igazságnak megfelelő termelési rendet, az új időt, az új feladatokat kell megértenie. A munkaidőnek kell a gépek munkája miatt lepadnia.

Ezelőtt kétezer esztendővel a Biblia volt a legmodernebb eszmék tárháza, olvasmánya. Az akkori kultúra szerint volt az akkori ember igénye benne lefektetve. Ez ma népmesének, mondának tűnik fel s ezekből kell, ennek a lelki hangnak témáiból az operát, a legszebb mūdalt, a mai kulturember kátéját korszerűleg megkomponálni. A vallás felvette az akkori civilizáció világnézetét. A kétezer esztendő előtti kultúra szellemében szólott az emberekhez. A mai emberekhez a mai emberek világnézete, tudományos felkészültség szerint kell szólani, az értelem vallásának megfelelőleg.

A ceremóniákkal, miszticizmussal és zenével az érzelemre ható vallás is megújítja a zenei kultúra haladásával a maga énekszámaival. Alkalmazkodik hallgatóinak haladó izléséhez. A mi vallásunk célkitűzései, eszmeköre, a bibliai lélek javítani törekvő irányzatával, a mai világnézetnek

megfelelő gondolatokkal és formákkal kell az embereket a maga részére megnyernie.

Pál npostol leveleiben az akkori idők gazdaságpolitikai, szociális és emberszereteti vezércikkeit látom. Oktat, tanít, agitál, szervez, útmutatást ad. Az akkori társadalmi rendnek, az akkori életfelfogásnak megfelelőleg tesz mindent, azt a metaforát hangoztatja, amire a lelkek vágnak, ami új, ami óriási haladást jelent. Élvezi a művelt szép beszédet minden ember és szívhez szól azért is, mert el van nyomva mindenki.

A mai embert az akkori modern téma és gazdasági irányzat, célkitűzés nem elégíti ki. A szeretet, az ember megbecsülése és emberi elismerése más szavak hangoztatásával és más cselekedetek által szolgálja az életet.

Ma, a tudományos vizsgálódások idején, az istenhívó a csillagok megismeréséből építi teljesebbé a maga istenhitét. Az emberi test életrejtélye szintén egy felsőbb hatalom feltétlen létezését és annak törvényét érezteti. Az én testem az én akaratom nélkül, a te tested a te akaratom nélkül él. Így él minden. A tudom választja a hőhöz szükséges oxigént. Minden szerv, a máj, a gyomor, az epe, a vese stb. végzi a maga funkcióját. A testemben lévő szervek apró katonákból állanak, mikroszkopikus csodákból, melyek az én akaratomon kívül végzik el mindazt, ami az életet jelenti. Minden egyes a maga helyén van. A sok millió közül egy sem téveszti a maga kötelességét. Isten: az Örök Erő vezeti. Ezek az élő sejtek adják bennem az öntudatos ént. Ha ezek elnémúlnak, nekem is végem.

Az emberiség két évezredet töltött el babonában anélkül, hogy gondolt volna a biblikus világ folytatására. Ebben a két évezredben a tömegszuggeszio uralkodott, nem a Pál apostól építő, eleven, lüktető, alkotó lelke. Ez időben a babonás ember megégettette magát, hogy teste a tisztító tűz által szabaduljon a Sátántól. Itt Marosvásárhelyen is alig 180 évvel ezelőtt még több mint 90 tanu esküdött, hogy az öreg bábaasszony, mint boszorkány, a kulcslukon jött be és a kéményen, seprűn lovagolva távozott. Szegény fejének ordítóva kellett a Maros mellett tűzhalált halnia.

A bibliának, a vallásnak tehát a világnézeteket, a megújuló igazságokat kell magába olvasztania és ezáltal az emberi haladással lépést tartania.

A bibliát tovább kellene ezért folytatónak írni. A reformációt, az emberiség által általudt 18 századot. A nagy francia forradalom emberi jogaira vonatkozó deklaráció pontjait venném a bibliába új fejezetként. Felvenni való volna továbbá az Északamerikai Egyesült Államok fundamentális törvénye, melyeket Franklin Benjamin fogadtatott el az összes államokkal és a Lincoln Ábrahám törvénye, a rabszolgaság el-

törléséről. Felvenném a Wilson 14 pontját, mely ugyancsak az egész emberiség sorsának irányítására volt szánva és éppen ezért éppúgy isteni eredetűnek kell deklarálni, mint a francia forradalom és Lincoln törvényeit.

E törvényekből lássa meg évezredek múlva az emberiség a maga okulására, hogy mily nagy krízis özönvize jött a világra Wilson e törvényeinek áthágása miatt. Igen, az özönvíz lehetett még oly egyetemes csapás e világra, ez a zsidó mitológiai képzelt nagy esemény, mely a Földet a zsidó hit szerint annyira átjárhatta rettenetes pusztításaival, mint a Világháború a mai nyomoruságos következményeivel.

A vallásnak a biblia istenhitével, a Krisztus örökembszeretetével kell célkitűzéseiben átalakulnia a mai életrend, életszükség feltételeihez. A munkáló tömeg boldogságát kell keresnie, hirdetni és megtalálni a kiegyenlítő igazság erejével. A bosszu, a megtorlás, a pusztítás, a szadizmus nem fogja az embert új világrend elé állítani soha. Abból nem születhet új élet, új termelés, kibékítő és állandó jólét. Az emberi természet millió éves sajátságai, a család, a gyermek, a hitves szeretete meg nem ölhető. A hitnek Istent kell magyaráznia a tudomány fegyvereivel a felvilágosításért. Az embertömegnek legyen a baleset- és betegségbiztosítás mellett aggkori ellátása. Járjon elől a szociális teendők felismerésében a modern hit. Küzdjön a kiuzsorázó kartellek és háborus uszítók ellen. Építse a család intézményét és keresse a családi állapot tudományos kutatóinak vizsgálódásai alapján a tenni valót. Hirdesse az örök békét, építtessen kórházakat, szülőházakat, aggmenházakat, árvaintézeteket. Keresse a maga példázatait a mai ember gondolatköréből, a mai kultúra, a mai tudományos vizsgálódás igazságaiból. Kerülje a revolúciót. Hirdesse, keresse ami fokozatos és állandó fejlődésű a mai világnézet alapján, a mindenkori szükség szerint, az evolúció útján.

Ezt a mai keresett új hangot várja nagyon sok református istenhívő velem együtt, hogy úrrá legyen a mai lélek az ókor lelke helyett.

Ezzel a mindenkori modernséggel vághatja el az egyház a kommunizmus útját, mely nem épít, hanem leláncolva tartja az emberiséget, kipusztítja a családot.

Szeretetre, istenhitre, a Krisztus örök elveire van szüksége a világnak. Az apostolok lángnyelvén kell minden korban hirdetni az igazságot, mely való igazság legyen, mint a bibliai igazság.

Tehát a bibliai szellem akkor fog uralkodni az emberi lelkek fölött, amikor minden ember a krisztusi-szeretet megvalósítására egész életét eszközül adja!

Lelkész-nyomor.

A K. V. egyik számában e címen egyik világi testvérünk szólott. S a segítségnek módját kereste. Sajnos, amikor a helyzet romlásában a baj súlyossá lett, e kérdésről is lehet tárgyalni.

A felajánlott segítségben a nyomorúság ne-továbbjába jutottakon lehet és kell segíteni. De van egy másik lelkész-nyomor, amelyen lelki eszközökkel szintén lehet és kell segíteni. Ez pedig a lelkész magáramaradottsága.

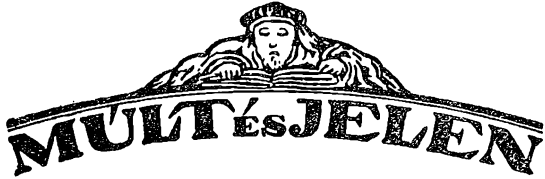
Azt hiszem már a legtöbb őrhelyen a lelkésznek szélmalom-harcot kell folytatnia. Minthogy a szélvihar ereje igen nagy és ellentétes irányú, mint az Egyház munkája, a lelkésznek segítségre van szüksége. És ma, amikor a helyzet súlyos, de még talán nem akut, szükségünk van világi testvéreink segítségére. És ezt el is várjuk tőlük. Valljuk meg kálvinista őszinteséggel, hogy sok világi testvérünknek a szélvihar előidézésében része volt. Amikor a falu vagy város intelligenciája rendüellenül bízott a közigazgatás, a vagyon, a tehetség stb. mindenhatóságában, sokszor sokan a papról és munkájáról lelkésnyilőlőleg nyilatkoztak, sőt még az Istenről és Egyházunk drága tanításairól is tiszteletlenül beszéltek. Aztán ez leszivárgott a nép közé, a népkönyebben és szívesebben vette e tanításokat, mint a pap tanítását, aki pénzt kap munkájáért. Innen csirázott ki a lelkész-nyomor. Az Egyházat fejedelmi pazarsággal (anyagilag és lelkiileg) támogatók kihaltak, a középosztály pedig nem vette át a szerepet, hanem — tisztelet a kivételeknek — ahelyett, hogy legalább közömbösek lettek volna: ártottak. Példákkal nem szaporítok szót.

Most itt van közös ítéletünk. Amiknek mindenhatóságában bírtunk: sokaknak lába alól a biztos hivatal és föld kicsúszott. A tűz alól futottaknak (mert a nyomorba került értheti meg a nyomorba kerültet) szól elsősorban ajánlatom: megüszkösödött romunk felett fogjon bárdli kezelt egymással a magyar értelmiség és lelkési kar. Ha a faluban levő pap szemben volt a tanítóval, emésztődjön meg az indulat tüze. A faluban tevő intelligens ember is próbáljon számot vetni, s így folytassa jövő életét, hogy egyháziasságával, békés természetével jó példa legyen, mert kell látnia, az Egyház pusztulása neki és utódainak is pótolhatatlan veszteség lesz. És az ő jó példáján a templom látogatója nő, az ő dorgálása nyomán az anarchia és istenkáromló élet is apadni fog. Gondolja meg: mi lesz, ha még igaza van is, de olajat önt a parázsra! Így aztán a lelkész lelki nyomora megszűnése után az anyagi nyomor is megenyhül. A hívek áldozatától várja és várhatja a lelkészség, mint tanítóság anyagi nyomorúsága megszüntetését. Ha ezer meg ezer lelkész és tanító nyomorba jut, társadalmi úton nem várható a segítség, de el sem fogadhatjuk, önrzettünk tiltakozik, mert méltó a munkás

a maga jutalmára. Ha pedig kidől a munkás (aki talán nagyon is méltatlan) maga az állam is meg fogja látni, hogy kára lesz belőle.

Még csak egyet: Elvárjuk a városban élő intelligens hitsorsosainktól, hogy időnként kijöjjenek gyülekezeteinkbe és szóljanak, buzdítsanak, bátorítsanak. De ne a hit zsargonná válj nyelvé, amikor mindegy nekik minden vallás, csak kárvallás ne legyen! Szóljanak, buzdítsanak, erősítsenek bennünket őseink drága hitének nyelvé, hogy enyhüljön a lelki nyomor.

Bödi Mihály.

Áttérések. Németországban az utóbbi időben több magas állást betöltő egyén lépett át a ref. egyházba. Így Gerlach pápai titkos tanácsos, Hohenlohe Egon herceg vikárius, Richl, Meeser, Fends professzorok, Molo Walter író, Thomas festőművész, Carret Ab püspök stb. 1910 től 1920 ig Németországban 24 000 el többen tértek át a kath. egyházból a protestánsba, mint fordítva, 1920 től négy év alatt 22.000 el többen. Olasz-, Spanyolországban és Ausztriában szintén jelentősek az áttérések. Schweizban Basel városban 93, Zürich Kantonban 78, St. Gattenben 73.

Az Istenellenes mozgalom Európában Izland kivételével mindenütt megtalálható. Ahol szervezkedése tiltva van, ott titkos szervezeteket állít fel. Lengyelországban erősen vissza igyekeznek tartani. Litvániában és Latriában egy nemzeti-pogány mozgalom áll fenn, mely Oroszország felé kacsingat. Az Oroszország melletti országokat az orosz istenellenes rádiópropaganda zavarja. Norvég- és Svédországban nagyon elevenek a kommunisták s nagyon sok sejtet alkotnak. Franciaországban most játszódhatnak le azok az előjátékok, melyek Németországban az istenellenes mozgalom hivatalos betiltása előtt láthatók voltak: az egyháznak, egyházi szolgáltnak és tevékenységeknek kigúnyolása szindarabokban, revükben stb. Belgiumban hasonlóképpen, Ausztriában az osztrák marxista istenellenes mozgalom közvetít az osztrák szabadgondolkodók és Moszkva között. Csehszlovákiában az összemérés óta a kath. egyházból kitért kétmilliónyi ember részben a szabadgondolkodó mozgalom előharcosa.

Visser't Hooft, az Ifj. Ker. Egyesületek Világszövetsége egyik vezérférfia, egy schweizi ifj. lapban cikket írt az 1927. és 1932 ben az ottani helyzetéről az ifjúságnak. Azt találja, hogy e két idő között az ifjúság óriási változáson ment át. Három dologban látja e változást: 1. Az ifjúság tömegmozgalomhoz csatlakozik, szemben a régi individualizmusával, a nemzeti Szocializmus hódít minden országban, hajlik a

kommunizmus felé, (Japán, Norvégia, Németország, Románia) sőt vezetésre vágyik, a polgári önelégültség ideáljából kiábrándult, menekülni vágyik a személyes felelősség alól. Azután: 2. helyet keres magának, a létért való küzdelem katasztrófálissá vált, ebből következik, hogy nem tanulni akar, hanem elhelyezkedést keres, de ezzel együtt elmuland az ifjúság között az osztálykülönbségek, felmerül a kérdése az élet értelme iránt. 3. Radikális megoldások előtt áll. Kiábrándul úgy a platoi, mint a marxi realizmusból. (Amerikában az „új puritánizmus“ a jelszó.) Személyfeletti célt keres, elfordul minden moralizmustól. A cikket azzal végzi, hogy bár korai az ifjúságnak Isten felé fordulásáról határozott formában beszélni, de ezek a jelenségek intenek a radikális elgihirdetésre.

Görögországban a gör. kel. egyház nagy szabású tervet készített a belmissziói munkák felvételére, melyben a Biblia terjesztése, vasárnapi iskolák szervezése, a papság magasabb képzésének előmozdítása szerepelnek. Kiterjed a terv az egyház szociális munkájára is, melyre külön e célra szükséges segédeket akarnak beállítani. A mozgalom anyagi fedezetét a püspökök fizetéséből e célra elvont százalékokból, adományokból, gyűjtésekből akarják előltni. A kolostorokat fel akarják használni nyomdák elhelyezésére és gazdasági üzemekre. Pl. kiszámították, hogy ha a 160 kolostor közül 20 méhészettel foglalkozik, elegendő viaszt termelhet az összes templomok gyertyával való ellátására, míg a mézből milliókat vehet be az egyház. A mozgalom vezetője a syriai püspök, aki azelőtt a chicagói egyház püspöke volt.

A kolozsvári református Férfi Szövetség szakosztályokba tagolódva megkezdte működését. A Nevelésügyi szakosztály minden pénteken este 7 órai kezdettel a Főter 9. szám alatti helyiségében biblíamagyarázatos vallásos összejövetelt tart és ezt követőleg aktuális egyházi kérdések kerülnek megvitatásra. Pl: Mit várok én a Férfi Szövetségtől? Miért nem látogattok a templomaink? Miről ismerjük meg egymást? stb. stb. A kérdések igen alapos és részletes előadása széleskörű megbeszéléseket váltott ki. Adja az Isten, hogy ezek az előadások és az ezeket követő megbeszélések ne csak elhangzott szavak maradjanak, hanem vigyék a lelkeket egymáshoz közelebb és az ott nyert hatások vitessenek át úgy a magán, mint az egyházi életbe.

Adja az Isten, hogy ne járjunk úgy, mint legtöbb szépen felépített prédikációval, hogy annak leszűrt igazságait, tanításait, figyelmeztetéseit avagy éppen megrovásait, sohasem magunkra avagy hozzánk tartozóinkra vonatkoztatjuk, hanem mindig a szomszédunkra.

Mi a magunk részéről nagyon kívánatosnak tartanók, ha egy ilyen megbeszélésre kitűznének az egyházi gazdálkodás és az ezzel összefüggő kérdések. Kényes kérdés De ismerjük el, hogy az egyházi gazdálkodás mai formáját túlhaladta az idő és az a mai formájában tovább már fenn nem tartható, tehát keresnünk kell azon módokat, melyel azt eredményessé tehetjük. Állandó panaszkozással és csiga lassúságú, mindent halogató politikával gazdálkodni tovább már nem lehet.

Egyházunk hajója viharzónába került, vigyázzunk, hogy nehogy későre induljuuk annak megmentésére.

K É Z A K É Z B E N

— Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata. —

Rovatvezető: László Dezső.

A főiskolás IKE munka első feléve

Február havával megkezdődött a tanév második felének munkája.

Az első félévben a szokásos munkakörök végezték szokásos munkájukat. A legnagyobb rendszerességgel az egyetemi hallgatók és theológusok bibliakörök dolgoztak. Az egyetemi hallgatók bibliaköre soha sem volt olyan látogatott, mint ebben az időszakban. A létszám gyakran elérte a negyvenet, sőt néha túl is haladta. Szombat estli megbeszélés csak kettő volt. Egy egynapos főiskolás és egy egynapos inaskonferenciát tartott a mozgalom. A középszkolai bibliakörök és inas vallásórák vezetésében sok külső akadállyal kellett megküzdeni. A kollokviumi idők lázas tanulása néhány csoport munkáját hátráltatta. Keveset lehetett végezni a diáksegélyezés és a missziómunka területén.

Új munka volt a tagrevizió. Minden eddigi tagot új belépési nyilatkozat aláírására kértek fel. 85 újonnan jelentkezett tagja van a csoportnak. Ennek egyharmada egyetemi hallgató, a többi theológiai hallgató. A theol. ifjúság kétharmad, a ref. egyetemi hallgató ifjúság egyharmad része tagja a mozgalomnak. Örömmel lehetett látni, hogy a félévzáró választmányi közgyűlés népesebb volt, mint megelőző években. A kapusi főiskolás konfe-

rencia határozata értelmében egész félévben dolgozott a pedagógiai szeminárium. A munka természetesen nagyon tapogatózó volt. A második félév munkája sokkal rendszeresebbnek s céltudatosabbnak ígérkezik.

A félévzáró választmányi és közgyűlés után a keresztyén Világdiákszövetség imanapján, febr. 19-én d. u. szűkebbkörű konferencia keretében a mozgalom szemlét tartott a múlt ajándékai, a jelen bűnei s a jövő kilátásai felett. A nagyon termékeny beszélgetés a következő útmutatást adta: A mozgalom életébe sokkal erőteljesebben bele kell építeni az idősebb generáció tapasztalatait. A mozgalomnak a maga sajátos megbízását: az Evangélium hirdetését sokkal határozottabban kell szolgálnia. Az egyházi élet egészen konkrét kérdéseit kell az ifjúság elé állítani. Az Ifjú Erdélyt mindenestől a mozgalom lapjává kell tenni.

Személyi változások. A főiskolás IKE főtitkára, Szigethy Béla nagy elfoglaltságára való hivatkozással állásáról lemondott. Helyét Sillay István theol. hallgatóval töltötték be. A Nagy József távozásával megüresedett Ifjú Erdély felelős szerkesztői állására Farkas Jenő theol. szénior választották meg.

Az egyes szénior tagok és körzetek munkájáról keveset hallunk. A rovatvezető híreket kér.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Iskoláink napja. (1932 február 7.) — Kiadja és iskoláink javára forgalomba hozza a nagyszombeni ref. egyházmegye Nőszövetsége. Tizenhatodréti alakú, 48 lap — A nagyszombeni egyházmegye Nőszövetsége elhatározta, hogy minden nőszövetségi tagozat egy napot szentel arra, hogy a saját egyházközsége iskoláján kívül más küzdő iskolákat is támogasson. Ezért létesítette az iskolanapot. Az iskola-ügy propagálására adta ki a fenti című füzetet. Dr. Tóth Lajosné egyh. nőszövetségi elnök bevezetése után egy szavalni való verset tartalmaz, majd a füzet tekintélyes fele, mintegy 35 oldal Dr. Nagy Géza tollából „Az erdélyi református népiskola történetét” foglalja magában. — A nemes intenciójú füzetet melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe, különös tekintettel a Dr. Nagy Géza tanulmányára, mint amely nagyszerű áttekintést ad egyházunk drága veteményszerű munkájának múltjáról és sok hasznos szempontot kínál azok védelmére. A füzet kapható a segesvári ref. lelkesi hivatalban.

Borbáth Dániel: A vallástörténeti és a dialektikai theológiának a Kijelentésről szóló dogmatikai tanításai. (A „revelatio generalis” és a „revelatio specialis” problémája.) — Dolgozatok a református theológiai tudományok köréből c. sorozat 11. számú füzet, Kolozsvár, 1931. Nagy nyolcadrés, 31 lap. — A címben részletesen jelzett aktuális problémának a legújabb irodalom alapján való bemutatása a célja ennek a dolgozatnak. Világos és áttekinthető képét kapjuk nemcsak a problémának, hanem azonkívül biztos kézzel mutatja fel a kiváló fiatal szerző a megoldási irányokat is. — Ára: 25 le. Kapható az Ifjú Erdély iratterjesztésében.

Dr. Imre Lajos: A protestántizmus és a proletariátus. Ugyanannak a sorozatnak, amelyben a fenti füzet megjelent, a 12-ik száma. Nagy nyolcadrésű alakú, 23 lapot tartalmazó értekezés. Ára 25 le. Kapható az

Ifjú Erdély iratterjesztésében. — Imre Lajos ezt a nagyjelentőségű kérdést elsőnek dolgozta fel magyar nyelven. A dolgozat nem nagy terjedelmű, de a gondolatok tömött formája lehetségessé teszi, hogy a kérdés minden ága és minden hajtása világosan bontakozzék ki figyelő tekintetünk előtt. Melegen ajánljuk mindazoknak, akik a szociális kérdés legmagasabb szempontú theológiai megoldását iránt érdeklődni tudnak.

„Az Úr csodásan működik” bibliaórai vezérfonal az ifjúsági és felnőtt bibliakörök számára. II. sorozat, 2. füzet, az V. év anyaga. — A régi, jól bevált módszerrel készült igazi vezérfonal, amely sem többet nem mond, sem kevesebbet, mint amennyit éppen mondania kell; amit pedig mond, azt a keresztyén ember lelkiismeretének mai kérdéseivel hozza kapcsolatba. — Ára 14 le. Kapható az Ifjú Erdély iratterjesztésében.

„Itt az Isten köztünk.” Bibliaolvasó kalauz az 1933. év minden napjára. Élő Könyvek sorozat, 11. szám. „Ugyanazon üzenetet viszi, — amint az Előszó mondja — mint már évek óta s ugyanazokat keresi, akik évek óta kutatják Isten Igéjét s akik tudják, hogy most egy dolgot fontos tudni, életbevágóan fontos: mit akar Isten velünk és mit akar ezzel a világgal.” — Ára 18 le. Kapható az Ifjú Erdély kiadóhivatalában.

„Értelem, erő, akarat.” A Leánykönyvek, Ifjúsági Keresztyén Egyesületek és Fiú Bibliakörök értelmi, testi és szolgálatra nevelésének programja. II. füzet. Élő könyvek sorozat, 16. szám. Az Ifjú Erdély kiadása. Ára 10 le. — Az ifjúsági munkák évről-évre megjelenő nélkülözhetetlen programja és útmutatója. Tartalmazza a jelzett munkák alaposan végig gondolt tervét, amelyen minden ponton praktikus utasítások követnek. Aki ismert az ugyanezen cím alatt a múlt évben megjelent programot, annak nem kell ajánlani, aki pedig nem ismeri, az ragadja meg az alkalmat és vegye használatba a munkájában a múlt évit és ezt is.

Mott János: A legkeményebb küzdelem az ifjú életében. Élő könyvek, 17. szám. Ifjú Erdély kiadása, 1932. Ára 10 le. — Ezt az előadást 1909-ben hallottam itt Kolozsvárt, a Mott János ajkairól, mint tanulmányai kezdelen álló diákember és sohasem fogom elfelejteni azt a megragadó erőt, amely mint villamos áram szaladt át

egész lényemen és acélozta akaratomat, majd világosságot gyújtott elmémbe, mint igazság, hogy végül nagy elhatározásokban jegecesedjék ki s alig pár óra alatt előkészítse a megújulás és megszentelődés nagy útját. — Ajánlom mindenkinek, aki ugyanezen a határfolyamaton át akar menni.

„Evangéliumi cserkészmozgalom.” (Lukács, 2—52.)
Célja, megkezdése, munkaprogramja és szolgálati szabályzata. Ifjú Erdély kiadása, 1932. — Hálás lehet az erdélyi magyar ifjúság, hogy az Ifjú Erdély mindenre kiterjedő gondja ezzel a munkaprogrammal is megajándékozta.
T. S.

A kolozsvári református Férfi Szövetség, amiként ezt már érintettük is lapunk múlt számában, egy önszervező egyesület, temetkezési, valamint a folyó évi május 1-én megnyíló református közkörházzal kapcsolatba hozható szanatóriumi egyesület létesítését határozta el. Most folynak az előmunkálatok és minden remény megvan arra, hogy rövidesen életre hívják. A terv szerint — amiként értesültünk — minden belépő tag, az Önszervező Egyesületben minimális havi összeg ellenében kap ingyen orvost és gyógyszerellátást, a temetkezést egyesületben pedig ugyancsak csekély díj ellenében, elhalálozás esetére a hátramaradottak temetkezését járulékot — és végül a Szanatóriumi Egyesület útján, ha családjában valamelyes operációs beavatkozásra lenne szükség, a református közkörházban díjtalan operációs műtétet 10—14 napi díjtalan kórházi kezeléssel.

Nem tudjuk eléggé melegen üdvözölni az megmozdulásait a Férfi Szövetségnek. Nem akarunk a tényeknek elébe vágni, de kérjük és figyelmeztetni akarjuk e helyről is a Férfi Szövetségben ezt az ideális tervet megvalósítani akaró testvéreinket, hogy vigyázzanak a kivételnél nagyon, nehogy ezek az életre hívandó intézmények külön-hülön, avagy akár együttesen esetleg közkereseti társasággá váljanak, hanem legyenek azok a szó teljes értelmében vett igazi jóléti intézmények. Mert az ezme nagyszerű mindaddig, míg az, vagy azok valóban a református közért lesznek feldőlve és hivatásuk magasztán állva, azért is fognak becsületesen dolgozni. De nihelyt az esetleges „kerlek-alásan” avagy a barátság, az összeköttetések és egyéb érdekképviseletek veszik át a hangadó és intézkedő szerepet, akkor, akár neki se fogjanak, mert csak egy vegéldásra állt torz intézménnyel lesz több egyházi közéletünkben.

Kolozsvárt minden vasárnap d. u. 6—8 óráig a háztartásban alkalmazott leányok a belvárosi parochia közgyűlési termében összejeövetelt tartanak. A Theologián minden kedd délután 6 órakor van a nők bibliá-órja, míg a Leányszövetség jagjai minden kedden és szombaton délután 6—8 óráig, ugyancsak a belvárosi parochia tanácstermében tartják meg bibliá-óráikat.

A kolozsvár-hidelvei református cserkészek heti összejeveteleinek (Rudolf-út 39 sz. alatti otthonukban) a sorrendje a következő: hétfőn estve 8—1/210 óráig bibliára és elméleti kiképzés; kedden estve 8—9 ig őrsi gyűlés a „Bagoly” és a „Pacsirta” őrsnék; szerdán estve 8—9-ig gyakorlati kiképzés; csütörtökön estve 8—9-ig a „Galamb” őrsnék gyűlése; pénteken estve 8—1/210-ig román kurzus és önképzőköri gyűlés; vasárnap d. u. 1/3—3 óráig őrsvetelői kiképzés, 3—6-ig csapatóra, gyakorlati kiképzés, torna, játék, énekóra és szabadfoglalkozás, 6—7-ig isentisztelet.

A kolozsvár-monostori református elemi iskola tantestülete bevezette a havonkénti szülői értekezletet. Az első ilyen szülői értekezlet folyó évi január 25-én volt, melyen a bevezető előadást „Az időzotasság fontossága és ránevelés” címen Lörinczy Ferencz igazgató-tanító tartotta.

Az Erdélyi Református Egyházkerület nyugdíj-pénztárából 49 tanító, 28 tanár, 66 özvegy papné és 39 lelkész kap nyugdíjat.

A kolozsvári Református Férfi Szövetség 1933 február hó 17 től április 28 áig terjedő időben péntek esti vállalásos összejeveteleit a következő programmal tartja meg:

Február 17. Bibliamagyarázat: Gonosz vezetők. Ézsaiás 10 r. 1—3 v. Előadás: Oldott kéve. dr. Kolcz János.

Február 24. Bibliamagy.: Általános romlottság. Zsolt. 10 r. 2—11 v. Előadás: A marxizmus, mint világnézet. dr. Tavaszi S.

Március 3. Bibliamagyarázat: Hamis Próféták. Jerem. 23. r. 9—23 v. Előadás: A szocializmus ref. megítélése. dr. Tavaszy S.

Március 10. Bibliamagyarázat: Bónaság. L. Sám. 28 r. 6—10 v. Előadás: Kommunizmus, bolsevizmus. dr. Tavaszy S.

Március 17. Bibliamagyarázat: Gonosz istentisztelet. Ámos 5 r. 21—27 v. — Előadás: Egyházunk és szociális kérdés. László Dezső.

Március 24. Bibliamagyarázat: Bálványimádás. Jerem. 10 r. 3—5 v. Előadás: Kire számítunk? dr. Makkai Sándor, püspök.

Március 31. Bibliamagyarázat: A vagyon mint teher. Pred. 5 r. 10. v. Előadás: Mi és a többi felekezetek. dr. Kovács András.

Április 7. Bibliamagyarázat. A vagyon mint akadály. Márk. 10 r. 17—25 v. Előadás: Mi és a magyarság. Maksay Albert.

Április 21. Bibliamagyarázat: A vagyon, mint lehetőség. I. Kir. 10 r. 24—29 v. Előadás: Mi és a más anyanyelvűek. dr. Gönczy Lajos.

Április 28. Bibliamagyarázat: A vagyon, mint áldás. I. Mózes 9 r. 1—6 v. Előadás: Munkaterv a következő esztendőre.

Budapesten a Református Iskolabarátok Egyesülete folyó évi január hó 22-én tartotta alakuló közgyűlését. Az új egyesület célja a református iskolák támogatása kulturális, szociális, egészségügyi és gazdasági kérdésekben.

A Vasárnapi Iskolai Világszövetség legújabb jelentése szerint 113 országban folyik vasárnapi iskolai munka 330 874 vasárnapi iskolában, 3,294.720 tanítóval és körülbelül 32 millió gyermekkel.

Panasz és sirás fogadja az embert mindenfél az egyházi élet területén is. Itt is csak egy jelszó járja: „A gazdasági válság miatt”, Pedig legalább az egyházi élet területén kellene hangzania a bizakodó hit szavának. A legveszedelmesebb azonban az, amikor annyira belelovaljuk magunkat a „nehéz viszonyokba”, hogy csüggedten engedjük le kezeinket, — eltekintve néhány kivételtől — fásult csüggedtséggel mondjuk: „nem lehet”, „meg kell adnunk magunkat a sorsunknak.” A mi magyar református őseink

láttak szörnyűbb időkét és nyomoruságosabb gazdasági válságot is a mostaninál, amikor Bethlen Gábor idejében emberhust mértek, amikor néplünk „nem lelé honját e hazában“, mégis „semmi sem volt lehetetlen a hívőknek“. A mai nehéz időknek is férfias küzdelemre kell bennünket korbácsolni, leleményességet kell tanulnunk az új viszonyok között — mint ahogy erre csodálatos példát mutat már több gyülekezet. Am kétségkedjünk, de ne essünk kétségbe. A magyar kálvinizmus várja a bizó hitmerész és alkotó embereit. (Kálv. Szemle.)

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület világkonferenciáját 1935 ben Japánban tartják meg. A K. I. E. világ-szövetség nemzetközi táborozását pedig a folyó évben Afrika északi partjain tartja meg. Budapesttől oda és vissza uti és teljes ellátás költsége 500 P. (kb. 13 000 Leu).

Az Amerikai Magyar Reformátusok Lapjából vettük át az alábbi — lapársunk által feltett — kérdéseket:

1. Kinek a bűnét tartod nagyobbak: a magadét vagy a másét.
2. Megtudod-e türelmesen hallgatni azt, aki egy kellemetlen és csipős igazságot mond szemedbe?
3. Valóban arra kéred az Istent, hogy úgy bocsásson meg neked, mint ahogyan te megbocsátasz másoknak?
4. Vajjon hajlandó vagy-e olyan hűséggel betartani a törvényeket, mint amilyennel elvárod, hogy a rendőrök végrehajtsák azokat.
5. Mit gondolsz mi a te földi hivatalod: életet építeni, örökkétartó életet fundálni, vagy pedig csak rendes megélhetést megteremteni?
6. Ember: csak bábu vagy a sors kezében, vagy pedig kapitánya vagy lelkednek, ura végzetednek?
7. Híszel-e és bizol-e az Istenben, vagy csak félsz Tőle?

Perth Amboy (Amerika) református egyházközség tanácsa elhatározta, hogy úgy az egyháztanács, mint az összes egyházi egyeteket mindenike egyszer egy esztendőben, testületileg járuljon az úr asztalához mindenik egyet a maga megalakulástól évfordulójához legközelebb eső hónap első vasárnapjára úrszentvacsoraszertés alkalmával. Ilyenkor aztán mindenik egyet megkapja azt a kiváltságot, hogy ő gondoskodik az Úr asztalának a megteremtéséről és egy-egy alkalmi éneket is hozzájárulhasson az alkalom ünnepélyesebbé tételéhez.

A sárospataki református egyház is nagyon nehéz anyagi viszonyok közé került és ezért a presbiterium önkéntes adózásra hívta fel az egyházközség tagjait. Ami rövid idő alatt nagyon szép eredménnyel járt. Az adományokat részint terményekben, részint ipari munkák stb. megajánlásában adták az egyház megsegítésére.

A simontornyai református egyház a hivatali esküt tett új presbitereknek emlékéül, — minden alkalommal — egy teljes Bibliát ajándékoz:

Az olasz valdeni zsinat elhatározta, hogy a lelkészeket 14 évi szolgálat után, zsinati bizottság közbenjöttével, minden esetben kicserélik. Csak akkor nem, ha a gyülekezetnek legalább négyötöd része kijelenti, hogy kéri meghagyni régi pásztorát.

A debreceni református asszonyok az önkéntes adományokból összegyűjtött liszt és tojásból csigatészta és tarhonyát készítettek. Az így általuk előállított tésztaneműt értékesítették és az e címen befolyt összeget a református egyház szükségéire és a gyermekmisszió költségeinek fedezésére fordították.

A kolozsvári református Férfi Szövetség segélyügyi szakosztálya a kolozsvári Nőszövetséggel karöltve beindított főiskolások ebéd-akcióját állandóan ültette és a

folyó tanév hátralevő idejére biztosította is azt, olyformán, hogy minden család a kijelölt napon, de leg-többször háromszor ebédet főz, a más társadalmi ellátásban nem részesülő, főiskolát hallgatók részére. Az így kapott ételt a hídvel református cserkész-csapat tagjai hozzák el a Szövetség edényében a családoktól és egyik diakonissza testvér találja fel a kolozsvári református theologia által rendelkezésre bocsátott külön helyiségben a 20—25 létszámú főiskolai hallgatóknak.

Győrben nagyon szép és rendszeres munkát végez a szegény gondozás terén a megszervezett gyülekezeti diakonátus. A diakonusok meglátogatják otthonaikban a szegényeket és segítenek az egyház vezetőségének abban, hogy az elaggott vagy keresetképtelen szegények anyagi és lelki támogatásban részesüljenek. A diakonusok állandó összeköttetésben vannak a lelkész-szel és havonta tartanak közös megbeszéléseket, amikor megállapítják a segélyezés lehetőségét. Ilyen módon az utóbbi hónapokban 134 családot állandóan gondoztak. A segélyezéshez szükséges pénzáradmányokat a leányegyesület tagjai gyűjtik össze. A szegénysorsú gyermekek felruházásáról pedig a Nőegylet gondoskodik.

Csikágóban van egy nagy templom igen sok apró oldalhajóval és közepén egy nagy kupolával. Minden oldalhajó egy külön vallásfelekezeté; van benne protestáns, katolikus, mohamedán, izraelita hajó és közepén az egész felé borul a Bahai vallás kupolája. Ez a templom szimbóluma a bahai mozgalomnak, amely zászlajára az egyetemes világvallást és a világbéket írta. A Bahai vallás alapítójának, Baha' o'llah-nak két papnője érkezett most Budapestre. Világkörüli uton vannak és mindenütt előadásokat tartanak. A hozzájuk intézett kérdésekre a következőket mondták: „A Bahai vallás lényegét már régóta tízenkét pontban foglalták össze. Ezekből a fontosabbak a következők: 1. Az igazság kulatása minden babona és előítélet felhagyása. 2. Az emberiség egysége: mert mind egy fának levelei, egy kertnek a virágai vagyunk. 5. Világbéke. Világszövetség, világdöntőbírótság és világparlament megalapítása. 6. Egy világsegédnyelv bevezetése és egy egységes írásmód tanítása a világ összes iskoláiban. 8. Egyenlő fejlődési lehetőség mindkét nem számára. 9. A törvény előtti legteljesebb egyenlőség. 10. Isten egységének elismerése, törvényeinek engedelmis követése.

Az 1844 ben létesült vallásnak nincsenek papjai. Amikor összegyűlnek, különböző szentírásokat és a vallás alapító nagy mondásait olvassák és nagy álmaik teljesüléséről beszélnek.

„Bah egyik beszédében igen szépen vázolta, hogy különböző vallások torz kakofóniájából, hogy csendül ki az a néhány harmonia, amely egységes vallás szimfóniájának lassú kibontakozását jelzi“, — mondta egyik papnő. Majd így folytatta: „Tudjuk azt, hogy nem lehet az embereket fegyverek letételére bírni akkor, ha harcolunk ellenük. Az egymás megismerésének és megbarátkozásának lassú útján haladunk, minden országba befurakodunk, minden társadalmi osztályba elmegyünk és mindenütt megkíséréljük az emberszeretet és béke gondolat „métélyének“ elhíntését.“

„A Bahai-írások eddig 16 nyelven jelentek meg és rövidesen 17 további országban fognak megjelenni. Magyarul két hónapon belül megjelenik könyvünk.“

„Hisszük, hogy Isten beszélt minden nagy prófétán keresztül az ő szavai vannak a világ vallásainak szent könyveiben. Csakhogy az ő szelleme mindig embereken keresztül szólalt meg és az emberek saját koruk nyelvére fordították az isteni sugallatokat. Innen a tudomány és a vallás ellentéte, amelyben mi nem hiszünk. A vallás, amint kivetkőztették az előítéletek, babonák és mondák cicomáiból, nem ellenlábassa a tudományt. Abdul Baha megmondja: az igazságnak két szárnya van, a vallás és a tudomány.“

„Mi a vallás fejlődésében hiszünk. Mint ahogy hiszünk az emberiség fejlődésében is. Ebben a korban már sokkal erősebb a békegondolat, mint valaha volt. Ma már mindenki érzi, hogy az emberiség egy család

és az emberiség bajainak egyedüli megoldása a világbéke. Még talán évszázadokon keresztül kell ezt ismételní, amikor már olyan lapos közhely lesz ez, hogy mindenki unja. De lesz idő, amikor ezt épen úgy nem kell elmondani, mint azt, hogy télen hideg van, vagy hogyha az ember leoltja a lámpát, akkor sötét lesz. Akkor meglesz a világbéke."

A theol. tanárok szokásos évi konferenciáját Sárospatakon tartották meg folyó évi február hó 3-4. napjain, igen nagy érdeklődés mellett. Ez alkalommal a Kolozsvári ref. teológiát dr. Tavasz Sándor theol. tanár képviselte.

A Jugoszláviában megjelenő „Magvető” lapírunk írja: A feketési árvaházunk részére a gyűjtés szorgalmasan halad s hisszük, hogy nem lesz kevesebb, mint a múlt években. Ide irunk néhány sort egy levélből, melyet egy nagyon kicsi gyűltekezetből kaptunk: „Azelőtt a bőségből kevesebbet adakoztunk, most pedig a szűkségből többet tudunk adni, mert most olyanok is adakoztak, akiknek a nagy jólét idején ez iránt nem volt érzékük.”

Ilosván, a ruthén tenger közepén, huszonnyolc lélek épített fel egy református templomot saját erejéből, filléreiből, kézinapszámmal.

A szatmár-németi református egyházközség folyó évi január 30-án ünnepelte Bakcsy Gergelyt, a nagymúltu református főgimnázium volt igazgatóját, negyedszázados főgondnoki jubileuma alkalmából.

A nagyváradi-réti református Nőszövetség folyó évi január hó 29-én szépen sikerült kuruc ünnepélyt rendezett. Az előadó dr. Tabéry Géza volt, aki a kuruc irodalomról tartott előadást, míg az ifjuság egy kuruc korszakbeli történetet elevenített meg.

A szászvárosi református Árvaház, miután a begyűlt fillérek még a mindennapi kiadások fedezésére is alig elég, arra kéri lapunk útján Hittestvéreinket, hogy a felesleges gyermekjátékszereket, amire nagy szükségük lenne, küldjék el a szépen fejlődő Árvaházunkban elhelyezett árváink részére. Milyen nagy örömet szerzünk ezzel a kis árváknak.

A játékokat akár közvetlenül a szászvárosi Árvaház igazgatóságához, akár pedig lapunk Kiadóhivatalához lehet küldeni. Mi készséggel vállalkozunk a beküldött gyermekjátékszereknek a rendeltelési helyére való eljuttatására.

A Szent Istvánnal egyesült Magyar Társulat és a Bukaresti Magyar Dalkör 1933 augusztus 4-től augusztus hó 18-ig Magyarországra egy társas kirándulást tervez. Útirány az elgondolásuk szerint: Bukarest—Nagyvárad—Püspökladány—Debrecen—Budapest—Siófok—Balatonon körül—Szeged—Mezőhegyes—Arad—Temesvár—Turnu-Severin—Craiova—Bukarest.

Részvételi díj, — amelyben benne van az utlevél és a vizumdíja vasuti és szűkséges hajójegyek ára, valamint naponkénti kétszeri étkezés, szállásdíj stb. — 2500 Lei. Jelentkezni lehet 1933 július hó 10-éig. Egyebekben a teljes és részletes programot a Vezetőség későbbben fogja közölni.

A Magyar Dalosszövetség Kolozsvárt 1933 június 18., július 16-ig terjedő időben négyhetes karnagy és kántor továbbképző tanfolyamot rendez. Jelentkezni lehet folyó évi április hó 15-éig a Dalosszövetségénél, Kolozsvárt, Ref. Kollegiumban.

Makón él egy szabómester, Faragó András, aki arról nevezetes, hogy már minden vallást kipróbált, minden felekezetnek tagja volt. Faragó katolikus szülők gyermeke. Fialat korában híres verekedő volt, de 15 évvel ezelőtt hirtelen változás történt. Faragó, mintha kiscserélték volna, megváltozott, nem kocsmázott többé, hanem olvasott és tanult. Egyszerre csak áttért a református hitre. Nem maradt azonban sokáig református; újabb könyveket kezdett olvasni és ennek az olvasásnak az lett a következménye, hogy rövidesen átlépett az unitárius hitfelekezet kölelékébe. De az unitáriusok között sem maradt sokáig, sorra vette a többi egyházakat és végül most a napokban a makói orthodox zsidó hitfelekezet tagja lett. A rabbi igyekezett ugyan őt lebeszélni a vallásváltoztatásról, de Faragó András megmaradt elhatározása mellett. Áttért a zsidó hitre és alávetette magát az áttérés mindenfajta szertartásának.

A Bukarestben megjelenő „Egyházi Ujság” „Add tovább” című rovatában közli a magyar református szakmunkások címét munkaszakok és városrészek szerint. Kolozsvárt is összeírták a Hittestvéreinket foglalkozási ágak és utcák szerint. Igen célszerű lenne, ha ezt az összeállítást az egyházközség gyűltekezeti lapjában is közzétennék, hogy ezúton is megismerjük a közös hitelveinket valló testvéreinket.

Az ásitás a kifáradásnak a tünete. Okozhatja akár testi, akár szellemi megerőltetés vagy ideges elernyedtség, unalom, kedvetlenség. A vérben felhalmozódott elfáradási anyagok a légzőcentrumot izgatják, mire a rekeszizom összehúzódik s létrejön az ásitás. Ha a vér szénsavtartalma fokozódik, ásitás következik be, ezért ásitunk többet rosszul szellőzött, túltömött helyiségekben. Az ásitás megfeszített figyelem mellett is létrejöhet, nem ugyan unalom, hanem ideges elernyedtség következtében. Ismeretes, hogy az ásitás ragadós. Természetesen szuggesztívó útján. A jólnevelt ember igyekszik az ásitást elnyomni, ami nem mindig sikerül, de nem mindig célszerű. Nem célszerű, mert az ásitással kellemes érzés kapcsolódik össze, ami az esetleges unatkozás elviselését megkönnyíti.

A francia kereskedelmi hajózás büszkesége, az „Atlantique” rettenetes tűzkatasztrófa áldozata lett, a nyílt tengeren lángbaborult és megsemmisült. Hogy olvasóink elképzelhessék a szerencsétlenül járt hajótest nagyságát, annak egy pár méretét közöljük. Az „Atlantique” 1208 utas számára épült, amelynek hosszúsága 227 méter, a szélessége pedig 30 méter volt. Ezen a hajóóriáson egy hosszú, széles folyosó — valószínűs ucca, — húzódott keresztül. Ez a hajós ucca, mely beillett bármelyik nagyváros elegáns uccájának, mindkét oldalán tele volt üzletekkel, fodrásműhelyekkel, ujságárusító bódékkal, divatárúüzletekkel. Első osztályu étterme 24 méter széles és 32 méter hosszú volt. Innen vezetett fel a lépcső az 500 négyzetméteres parkettes nagyszalonba. Itten rendezték a nagy hajóbálokat és estélyeket. A hajón külön kápolna is volt. Hatalmas gőzfürdője, uszodája és sportcsarnoka volt a hatalmas gőzösnök. A legfelső fedélzetén pedig tennispálya.

A hajó konyhája 3700 csésze kávé, 1280 csésze tea kiszolgálására volt felkészülve. Egy-egy utra 15.000 kg. húst, 10.000 üveg bort, 15.000 liter sörrel vitt magával az Atlantique. A hajó személyzete 600 főből állott. Ezek közül 100 alkalmazott foglalkozott a kabinok körül, 150 pincér szolgált fel az asztaloknál és a szalonokban. A konyhának 70, a sütődének 14 alkalmazója volt, 9 borbély és 11 mosónő dolgozott a hajón, amelynek kézipomdájában készült az *Atlantique* című napilap.

Műsoros előadásokra és estélyekre ezután a miniszter ad engedélyt a kolozsvári kultur (szinügyi) inspectoratus javaslata alapján. Ezért az engedély iránti kérést a következő címmel kell beküldeni: „*Inspectoratul al teatrelor din Ardeal și Banat Cluj, Str. Saguna Nr. 22.*” A kérést az előadás napját megelőzőleg legalább 20 nappal kell beküldeni s ha egy darabot többször adnak elő, mindenik napot fel kell tüntetni. Az inspektor kedvező véleménye esetén a miniszterium a kiadott engedélyt városokban a rendőrséghez, falvakban a főszolgabírói hivatalhoz küldi le, ezért a falusi kérésekre rá kell vezetni a járási székhely nevét is. A kérésre 11 lei okmány és 1 lei repülőbélyeg ragasztandó. Mellékelni kell a darabot két példányban egyenként 2 lei okmánybélyeggel és 2 lei repülőbélyeggel. A kérést elküldés előtt láttamoztatni kell a rendőrnathatósággal, falvakban a községi előjárósággal. A kérésben fel kell tüntetni azt is, hogy a tiszta jövedelem mire lesz fordítva.

A református presbiteri világszövetség ez évben Belfasban fogja megtartani világkonferenciáját, amely alkalommal az ottani egyházak presbiterianus világtalálkozást fognak rendezni. Történelmi és aktuális jelentőségű tárgyak, egyházi edények, térképek, statisztikák, grafikonok stb. lesznek kiállítva.

A római pápa felhívására az olaszországi püspökök szeretetadókat szednek mindama plebániáktól és beneficiumoktól, amelyek anyagilag el vannak látva, hogy a gazdasági válságban elszegényedett plebániákat segíthessék. *Ezen a rendelkezésen érdemes lenne nálunk is gondolkodni...*

A budapesti Baross-téri református egyház egyik református ügyvéd Hittestvérünk útján *ingyenes* jogi tanácsokat ad az arra reászorulóknak.

Budapesten 55 templom vagy kápolna, 102 kórház és 47 színház és mulató van.

A magyarországi egyetemes konvent az állás-nélküli segédlelkészek érdekében elhatározta, hogy addig is, míg a theológusok létszámának csökkentése érteleti hatását, a segédlelkészek alkalmaztassanak a gyülekezetekben diakonusokként.

Moszkva egyik leglátványosabb uccájába, modern házak közé beszorítva áll egy régi kis templom, amelynek védőszentje szent Gleb. Olyan régi orosz név, hogy már alig ismerik maguk az oroszok is. A templom hajója kicsi, szűk előcsarnokon keresztül lehet bejutni a templomba, amelynek padozata régi, sokszínű, nedves, egyenetlen kőlapokból áll. Ablakait sűrű rács fedi, abból az időből, amikor még a templomokat is rácsokkal kellett védelmezni. Az ablakokat még szentképek és régi templomi zászlók is elfedik, úgy, hogy magában a templomban örökös a félhomály, amelyet két primitív petróleum konyhalámpa próbál eloszlatni. Az egyik lámpa az Ikon előtt áll, a széles aranykeret előtt úgy, hogy a hívők az Istenanya arcát megláthatják. Ezen a két lámpán kívül még sok apró mécses és a szentképek előtt és ezek a mécsesek, amelyeket kék, topázzsinú, piros, ibolyaszínű s zöld üvegek védenek, különös és meghatározó színvegyületeket támasztanak, amelyek hatását fokozzák az oltár előtt égő gyertyák halovány lángjai.

A középen két aranyozott házikó, olyan frigyűzék-reny féle áll és a köztük levő keskeny útban imádkozik a pap. Most nincs a papnak diakonja, aki nélkül azelőtt az orosz istentisztelet elképzelhető sem lett volna és

így az imánál a felesége kíséri. Szegény asszony annyira bizonytalanul érzi magát, hogy amíg a pap az imát mondja, egyre próbálgatja a következő templomi ének melódiáját. A papból csak a nagy aranybrókát köpenyt látni, amelyből a feje látszik csak ki. A fején magas fekete sapka, a fülei vékonyak, szinte viaszszerekek és az egész arc sok szenvedésről beszél.

A hívők tábora mintha egy nagy család volna. Visszafojtott lélekzettel hallgattak, de amikor rájuk került a sor a liturgiában azt a pár szót: „Uram irgalmas”, olyan reszkető és fájdalmas melódiával mondták, amiben benne van az egész életük. A pap hangja szinte nem is emberi hang, amely egy ember egész erejét egybefogta, hogy ennek a hangnak segítségével közeledjék Istenhez.

Azután a hívők felé fordul az arca, melyen rajta volt a haldoklás szomorú bélyege, egyszerre megváltozik. Ez az arc sápadt és a csontok kiállanak belőle s a szemek alatt mély, sötét árkok húzódnak. Szemei már szinte szintelenek, de pihenés nélkül vándorolnak az egyik emberi arcra a másikra.

Az istentisztelet egy óráig tartott, egy óráig sóhajtott a pap és egy óráig énekeltek halk, fájdalmas sóhajtasokkal a hívők. Öreg asszonyok és fiatal férfiak térdeltek a templomban és ebben a gyülekezésben annyi áhitat volt, annyi istenkeresés, mint talán a világnak egyetlen más templomában sem.

Végül a pap az evangéliummal a kezében fordult a néphez, Keresztelő Szent Jánosról beszélt, Keresztelő Szent János utjáról a sivatagban. Most már neki kellett beszélnie, most már nem rejthette el a maga véleményét, a maga hitét és meggyőződését kellett hirdetnie. A szemei nyugtalanul jártak egyik arcra a másikra, azután ijedt szorongással kutatták a templom félhomályát. A sivatagról beszélt. Mit mondott a sivatagról?

— A sivatag, tudjátok, egészen műveletlen vidék, olyan föld, amelyen nincs víz és amelyen nincs csatornázás.

Mást nem mondott. Más szavakkal nem tudott magán segíteni és így fejeződött be a moszkvai kis templomban a kommunizmus idején az istentisztelet.

Szerkesztői üzenetek

Többeknek. *Ha megkésve is, de hálás köszönetet mond lapunk szerkesztője mindazoknak a kedves olvasóinak, akik újévi jókívánataikkal felkeresték és akiket nem tudott, sokfelé való elfoglaltsága következtében, viszontköszönteni.*

Külső és belső munkatársainkat és mindazokat, akik lapunkat írásaikkal felkeresik, arra kérjük, hogy terjedelmünkhöz képest igyekezzenek mondanivalóikat lehetőleg rövid cikkekből fejezni ki.

O. I. Végvár. *Válaszodat köszönöm. Lapunkat, sajnos, az előfizetési díjak késedelmes befizetése miatt nem tudjuk pontosan megjelentetni. T. i. mindegyre várunk, hogy megfelelő összegek befolyjanak, hogy nyomdászainkat kiegyenlíthessük, hogy újabb számot tudjunk nyomdába adni. Adóssággal ugyanis nem terhelhetjük meg magunkat, mert a felgyűlt adósságokat még kevésbé fogjuk tudni fizetni.*

K. L. Nagy *sajnálattal és keserű csalódással vetjük azt a bizonyos személyi vonatkozású felvilágosítást, de — úgy látjuk — jelenleg nem tudunk rajta segíteni.*

Cs. L. Mv. *Cikkét örömmel közöljük, megjegyéseinket meg fogjuk tenni. Fogadja szíves testvéri üdvözlőinket.*

N. J. Déva. *Igéretedet számon tartjuk és munkádra igényt tartuuk. Levelet küldöttem. A viszontlátásig szeretettel üdvözlünk.*

B. M. *Cikkét közöljük, szíves üdvözlését és jókívánatait köszönjük és hasonló jókkal viszonzjuk.*